

T.C.
ADYAMAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
HEMŞİRELİK ESASLARI ANABİLİM DALI

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN HEMŞİRELİK
MESLEĞİNE VE HEMŞİRELİKTE UZMANLAŞMAYA
YÖNELİK TUTUMLARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

VAKKAS ÖZTAŞ

DANIŞMAN
DOÇ. DR. CEYDA BAŞOĞUL

ADYAMAN, 2025

ÖZET

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN HEMŞİRELİK MESLEĞİNE VE HEMŞİRELİKTE UZMANLAŞMAYA YÖNELİK TUTUMLARI

Vakkas ÖTAŞ

Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı

Adıyaman Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ocak/2026, Sayfa:40

Danışman: Doç. Dr. Eyda BAŞOĞUL

Bu çalışmada; hemşirelik bölümü öğrencilerinin mesleki tutumları ile uzmanlaşmaya yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Tanımlayıcı-ilişki arayıcı desende planlanan çalışma; 06.12.2024 ile 16.01.2025 tarihleri arasında Adıyaman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümünde öğrenim gören 266 hemşirelik öğrencisiyle yapılmıştır. Veriler yüz yüze görüşülerek “Tanıtıcı Özellikler Formu”, “Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği” (HMYTÖ) ve “Hemşirelikte Uzmanlaşmaya Yönelik Tutum Ölçeği” (HUYTÖ) kullanılarak toplanmış ve analiz edilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %68,4’ü kadın ve yaş ortalamaları 20.70 ± 3.051 ’dir. Çalışmaya katılan hemşirelik öğrencilerinin çalışmamızda HUYTÖ toplam puan ortalaması $73,16 \pm 12,04$ ve HMYTÖ puan ortalaması $151,23 \pm 17,51$ olarak hesaplanmıştır. Ayrıca Hemşirelikte Uzmanlaşmaya Yönelik Tutum Ölçeği toplam puanı ile Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği toplam ve alt boyutları arasında pozitif orta düzeyde ilişki olduğu belirlenmiştir ($r: 0.436$; $r: 0.310$; $r: 0.41$; $r: 0.447$; $p < 0.01$). Hemşirelik mesleğine yönelik tutum ölçeği, uzmanlaşmaya yönelik tutum ölçeği puanlarını %19,7 oranında açıklamaktadır ($R^2 = 0.197$). Bu bulgulardan yola çıkarak hemşirelik eğitimi veren kurumların, öğrencilerin mesleki tutumlarını ve uzmanlaşma eğilimlerini geliştirecek bütüncül politikalar benimsemesi büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik; Öğrenci; Uzmanlaşma; Mesleki Tutum.

ABSTRACT

NURSING STUDENTS ATTITUDES TOWARDS THE NURSING PROFESSION AND SPECIALIZATION IN NURSING

Vakkas ÖTAŞ

Department of Nursing Fundamentals

Adiyaman University, Graduate Education Institute, January/2026, Page: 40

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. G la BAŐ G L

This study aimed to examine the relationship between professional attitudes and attitudes towards specialization of nursing students. The study, which was planned as a descriptive-correlation research design, was conducted with 266 nursing students studying at Adiyaman University, Faculty of Health Sciences, Department of Nursing between 06.12.2024 and 16.01.2025. Data were collected and analyzed through face-to-face interviews using the “Descriptive Characteristics Form,” “Attitude Scale for Nursing Profession” (ASNP) and “Attitude Scale Towards Nursing Specialization” (ASTNS). 68.4% of the participating students were female, and the mean age was 20.70 ± 3.051 . The mean total score of the nursing students participating in our study was calculated as 73.16 ± 12.04 on the ASTNS and 151.23 ± 17.51 on the ASNP. In addition, a positive moderate correlation was determined between the total score of the Attitude Scale Towards Nursing Specialization and the total and sub-dimensions of the Attitude Scale for Nursing Profession ($r: 0.436$; $r: 0.310$; $r: 0.41$; $r: 0.447$; $p < 0.01$). The attitude towards the nursing profession scale explained 19.7% of the variance in the attitude towards specialization scale scores ($R^2 = 0.197$). Based on these findings, it is of great importance for institutions providing nursing education to adopt holistic policies that will improve students’ professional attitudes and tendencies towards specialization.

Anahtar Kelimeler: Nursing; Student; Specialization; Professional Attitude.

TEŞEKKÜR

Lisansüstü eğitim sürecimin her aşamasında ve tez konusu seçimi, planlaması ve yazımı sürecinde verdiği katkı ve desteği için Sayın Doç. Dr. Ceyda BAŞOĞUL'a, araştırmaya katılarak bu çalışmanın oluşmasında katkı sağlayan hemşirelik öğrencilerine, hayatımın her alanında olduğu gibi tez yazım aşamasında da bana cesaret, destek ve moral veren eşim Bercestem Ayşe Nur ÖZTAŞ'a, kıymetli oğlum Abdullah Musab ÖZTAŞ'a, annem Fatma ÖZTAŞ'a, babam Mehmet ÖZTAŞ'a, ablalarım ve arkadaşlarıma teşekkür ederim.

...../...../20.....

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmanın Adıyaman Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programı”yla tarandığını ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçları kabul ettiğimi bildiririm.

Vakkas ÖZTAŞ

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
BAŞLIK SAYFASI	i
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
TEŞEKKÜR.....	v
ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar DİZİNİ.....	ix
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	x
1. GİRİŞ.....	1
2. GENEL BİLGİLER	4
2.1. Meslek Kavramı ve Tanımı.....	4
2.2. Hemşirelik Mesleği	4
2.3. Hemşireliğin Toplumsal Konumu	5
2.4 Hemşirelikte Meslekleşme.....	6
2.5. Meslekleşme Kriterleri	6
2.5.1. İnsan sağlığı ve hayatı için önemli hizmetler vermeli	6
2.5.2. Sürekli yenilenen bilgi birikimi olmalı	7
2.5.3. Meslek üyeleri sorumluluk almalı	7
2.5.4. Meslek üyeleri yüksek öğrenim (lisans) kurumlarında eğitilmeli	7
2.5.5. Meslek üyeleri özerk olmalı (otonomi)	8
2.5.6. Meslek üyelerinin yaptığı iş kendilerini güdülemeli	8
2.5.7. Mesleğin etik kodları olmalı	9
2.5.8. Mesleğin ilerlemesini ve gelişmesini teşvik eden meslek örgütü olmalı	9
2.6. Hemşirelikte Uzmanlaşma	9
2.6.1. Hemşirelikte uzmanlaşma kavramı.....	9
2.6.2. Hemşirelikte uzmanlaşmanın tarihsel süreci.....	10
2.6.3. Dünyada uzman hemşirelik.....	11
2.6.4. Türkiye’de uzman hemşirelik	11
3. MATERYAL VE METOT	13
3.1. Araştırmanın Tipi.....	13

3.2. Araştırmanın Yeri ve Zamanı	13
3.3. Araştırmanın Evren ve Örneklemi	13
3.4. Veri Toplama Araçları	14
3.4.1. Tanıtıcı Özellikler Formu	14
3.4.2. Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği (HMTÖ).....	14
3.4.3. Hemşirelikte Uzmanlaşmaya Yönelik Tutum Ölçeği (HUYTÖ)	15
3.5. Verilerin Toplanması.....	15
3.6. Verilerin Analizi.....	16
3.7. Etik İzin	16
3.8. Araştırmanın Sınırlılıkları	17
4. BULGULAR	18
5. TARTIŞMA.....	26
5.1. Katılımcıların Özellikleri	26
5.2. Hemşirelik Öğrencilerinin Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutumları	27
5.3. Hemşirelik Öğrencilerinin Hemşirelikte Uzmanlaşmaya Yönelik Tutumları .	29
5.4. Öğrencilerin Hemşirelik Mesleğine ve Hemşirelikte Uzmanlaşmaya Yönelik Tutumları Arasında İlişki	30
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	32
6.1. Sonuç	32
6.2. Öneriler	34
KAYNAKÇA.....	35
EKLER	
ÖZGEÇMİŞ	

TABLÖLAR DİZİNİ

	Sayfa
Tablo 3.1. HUYTÖ ve HMYTÖ cronbach alpha değerleri	15
Tablo 4.1. Öğrenci hemşirelerin demografik özelliklerinin karşılaştırılması	18
Tablo 4.2. HUYTÖ ve HMYTÖ toplam ve alt boyutlarına ait puan ortalamaları	19
Tablo 4.3. Hemşirelik öğrencilerinin tanımlayıcı özelliklerine göre HUYTÖ ve HMYTÖ toplam ve alt boyut puan ortalamalarının karşılaştırılması	20
Tablo 4.4. HUYTÖ ile HMYTÖ toplam ve alt boyutlarının puanlarına ait korelasyon analizi.....	24
Tablo 4.5. Hemşirelik mesleğine yönelik tutumun, hemşirelikte uzmanlaşmaya yönelik tutuma etkisini gösteren regresyon analizi sonuçları.....	25

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

%	: Yüzde
HMYTÖ	: Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği
HUYTÖ	: Hemşirelikte Uzmanlaşmaya Yönelik Tutum Ölçeği
n	: Kişi Sayısı
Ort	: Ortalama
p	: Anlamlılık Düzeyi
Ss	: Standart Sapma
TDK	: Türk Dil Kurumu

1. GİRİŞ

Geçmişten günümüze hemşirelik mesleği, birçok hemşirelik kuramcısı ve çeşitli kurumlar tarafından farklı şekillerde tanımlanmıştır. Florence Nightingale hemşireliği, hastanın iyileşmesini sağlamak amacıyla çevresel koşulları düzenleme süreci olarak tanımlamıştır. Virginia Henderson ise hemşirelik kavramını “dinamik bir güç” olarak değerlendirmiştir. Ona göre hemşirenin temel ve ayırt edici görevi; sağlıklı ya da hasta bireylere, sağlıklarını sürdürmeleri, tedavi süreçlerinde destek olmaları ya da yaşamın son evresine huzurlu şekilde ulaşmaları için yardımcı olmaktır. Hemşire, bireyin yeterli bilgiye, güce veya isteğe sahip oluncaya kadar bu desteği sağlar ve bireyin mümkün olan en kısa sürede bağımsız hale gelmesini hedefler (Atabek ve Karadağ, 2014; Karadağ vd., 2017). Uluslararası Hemşireler Konseyi’ne (ICN) göre hemşirelik; bireylerin, ailelerin ve toplumun sağlığını koruma, geliştirme, hastalık durumlarında ise bakım, iyileştirme ve rehabilitasyon süreçlerine katkıda bulunma amacı taşıyan bir meslek olarak tanımlanmaktadır (Alkan, 2019). Türk Hemşireler Derneği’ne göre hemşirelik; bireylerin, ailelerin ve toplumun sağlığını korumayı, geliştirmeyi ve hastalık durumlarında iyileşmeyi amaçlayan hizmetlerin planlanması, yürütülmesi, uygulanması ve değerlendirilmesini kapsayan bir disiplindir. Hemşirelik hem bu hizmetleri sunan profesyonellerin eğitiminden sorumlu olması hem de bilimsel bilgi ile sanatsal yaklaşımları harmanlaması yönüyle, sağlık alanında özgün bir disiplin olarak değerlendirilmektedir (Ay, 2012).

Meslekler günümüz modern insanının ömrünün en az üçte birini sarfettiği uğraş alanıdır. Meslekleri sadece para kazanmak ve geçimi sağlamak yönünden ele almak konunun çok yüzeysel anlaşılmasına sebep olmaktadır. Çağımızda teknolojinin hızla ilerlemesi birçok yeni mesleğin var olmasına zemin hazırlarken bazı mesleklerin yok olmasına bazılarının ise kendini değiştirmesine ve dönüştürmesine yol açmaktadır. Bu baş döndürücü derecedeki değişim mesleklerde uzmanlaşmayı da beraberinde getirmektedir (Eryetiş, 2016).

Tarihi çok eskilere uzanan hemşirelik mesleğinin profesyonelleşmesi ise 1900’lü yıllarda başta Florence Nightingale olmak üzere Marjory Gordon, Virginia Henderson gibi kuramcılarının çalışmalarıyla kendisini göstermiştir (Saatçi, 2022). Bugün ise geleneksel teknolojik ve bilimsel ilerleme, hemşireliğin meslek olarak profesyonelleşmesini gerekli kılmaktadır (Tarhan vd., 2016). Karadağ’a (2002) göre hemşirelerin birçoğu hemşireliğin meslek olduğunu ifade ederler ama tam anlamıyla meslek kavramı ve profesyonellik kavramının anlam ve önemini farkında değildirler. Yine Karadağ’a (2002) göre

profesyonelliğin önündeki en önemli sorunlardan birisi günümüzde bile tartışmaların sürdüğü hemşireliğin meslek olarak tanımlanıp tanımlanmama meselesidir.

Tanım olarak profesyonel; yaptığı iş karşılığında gelir elde eden mesleğinde uzmanlaşmış kişi olarak açıklanmaktadır (Altıok ve Üstün, 2014). Mesleki profesyonellik mesleğe ait değerlerin oluşturulmasında ve etkili bakımın verilmesinde önemli rol oynamaktadır. Nitekim mesleki profesyonelliğin eksik veya yetersiz olduğu durumlarda başta hizmet alan bireyler olmak üzere kurum ve toplum bu durumdan olumsuz bir şekilde etkilenmektedir (Erbil ve Bakır, 2009). Profesyonel hemşireliğin temel amacı; hemşirelik meslek üyelerinin ihtiyacı olan bilimsel bilgiyi hemşireliğin 4 metaparadigması (insan, sağlık, çevre, hemşirelik) ile ilişkili olarak ortaya koymaktır (Kaya vd., 2019). Profesyonelleşme aynı zamanda uzmanlaşma olarak da isimlendirilebilmektedir (Saatçi, 2022).

Ülkemizde hemşirelik mesleğinde uzmanlaşma ise 2007 yılındaki Hemşirelik Kanunu ile lisansüstü eğitimin sonucunda elde edilen unvan olarak yasal bir nitelik kazanmış ve daha sonra çıkan yönetmelikler ile “Uzman Hemşire” kavramı detaylı bir şekilde açıklanmıştır (Gazete, 2007; Yönetmelik, 2011). Hemşirelikte yüksek lisans eğitiminin amacı mesleğin gelişimine katkıda bulunmak, uygulama ve eğitimde etkin ve yetkin hemşireler yetiştirmek ve lisans eğitimini tamamlayan hemşirelerin belirli alanlarda uzmanlaşmasını sağlamaktır. Yüksek lisans eğitimi hemşirelerin kritik ve eleştirel düşüncelerini sağlamakta mesleki becerilerinin geliştirilmesiyle klinikte uzman hemşire olarak çalışmalarının yolunu açmaktadır (Aydın, 2019).

Bu bilgilerden yola çıkarak literatürde benzer çalışmaların kısıtlılığı dolayısıyla literatüre katkı sağlamak amacıyla bu çalışmada hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik mesleğine ve uzmanlaşmaya yönelik tutumları ile bazı sosyodemografik özelliklerin bu tutumlara etkilerini belirlemek ve hemşirelik mesleğine ve uzmanlaşmaya yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi incelemek amaçlanmıştır.

Bu araştırma; hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik mesleğine ve hemşirelikte uzmanlaşmaya yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla planlanmıştır.

Araştırma soruları aşağıda sıralanmıştır.

1. Hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik mesleğine yönelik tutumları nasıldır?
2. Hemşirelik öğrencilerinin hemşirelikte uzmanlaşmaya yönelik tutumları nasıldır?
3. Öğrencilerin sosyodemografik özelliklerine göre hemşirelik mesleğine yönelik tutumlarında anlamlı bir farklılık var mı?

4. Öğrencilerin sosyodemografik özelliklerine göre hemşirelikte uzmanlaşmaya yönelik tutumlarında anlamlı bir farklılık var mı?

5. Öğrencilerin hemşirelik mesleğine ve hemşirelikte uzmanlaşmaya yönelik tutumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

6. Öğrencilerin hemşirelik mesleğine yönelik tutumları hemşirelikte uzmanlaşmaya yönelik tutumlarını ne kadar etkiler?

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Meslek Kavramı ve Tanımı

“Belli bir eğitim ile kazanılan, sistemli bilgi ve becerilere dayalı, insanlara yararlı mal üretmek, hizmet vermek ve karşılığında para kazanmak için yapılan, kuralları belirlenmiş iş” olarak tanımlanan meslek kavramı sosyal hayatın her alanında etkili olup toplumun etkileşiminde vazgeçilmezdir. Meslekler kişinin tercihlerini, bedensel ve zihinsel isteklerini yansıtmakta olup bireylerin hayatlarının merkezinde yer teşkil eder. Bununla beraber okul başarısı, toplumun beklentisi, mesleğin geleceği gibi unsurlar meslek tercihindeki kriterlerdendir (TDK, 2025; Kırış, 2015; İlhan, 2015). Hemşirelik mesleği ise eski tarihlerden beri var olan, temelde insanların sağlıklı kalmasına yardımcı olmak ve hastaların bakım ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla ortaya çıkmıştır. Toplumdaki tüm bireylere sağlık bakım hizmeti veren, diğer meslek gruplarıyla ortak çalışabilen ve kendisine özgü bilim üretme yöntemleri olan bir disiplindir (Nazik ve Arslan, 2014).

2.2. Hemşirelik Mesleği

Hemşirelik, bireylerin, ailelerin ve toplumların hem fiziksel hem de ruhsal sağlıklarının korunması ve geliştirilmesini hedefleyen, hastalıkların önlenmesi ve hastaların bakım ve rehabilitasyon süreçlerinde hemşirelik bakımının planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi yoluyla bireylerin istenen sağlık seviyesine ve yaşam kalitesine ulaşmalarını amaçlayan, geçmişten günümüze sosyal, kültürel ve teknolojik değişimlere uyum sağlayarak sürekli yenilenen profesyonel bir sağlık disiplindir (Çalışkaner, 2021.;Göz ve Geçkil, 2010). Hemşireler, hastaya en uygun tıbbi bakımı zamanında sunabilmek için multidisipliner bir sağlık ekibinin üyesi olarak iş birliği içinde çalışırlar. Nitelikli hemşirelik bakımının temel şartı, bireye bütüncül bir yaklaşımla yaklaşmak ve onun tüm yönlerini kapsamlı bir şekilde değerlendirmektir (Ünsal, 2017).

Hemşirelik, insan ihtiyaçlarını merkeze alan bir meslek dalıdır. Bu mesleğin kökenleri, insanlığın varoluşuna kadar uzanmaktadır. İnsanlık var olduğu sürece varlığını sürdürecektir olan hemşirelik mesleği, bireylerin nitelikli bir yaşam sürmesinde vazgeçilmez bir role sahiptir (Karamanoğlu vd., 2009). Tarihsel kayıtlara göre, Florence Nightingale, modern hemşirelik uygulamalarının gelişimine ve şekillenmesine öncülük etmiş, hemşirelik mesleğinin kurucusu olarak kabul edilmektedir. Kırım Savaşı sırasında askerlere yardım eden ve “lambalı kadın” olarak da bilinen Florence Nightingale, 1858 yılında yayımladığı

“Hemşireliğin Amacı” adlı eserinde hemşireliği, hastanın en uygun koşullarda iyileşmesini sağlamayı amaçlayan, özellikle iyileşme sürecinde destekleyici bir çevre oluşturan ve bakım veren kişi olarak tanımlamıştır (Gilbert, 2020).

2.3. Hemşireliğin Toplumsal Konumu

Hemşirelik, bireyler, aileler ve toplum için sunulan temel sağlık hizmetlerinden biridir. Bir mesleğin toplum içindeki saygınlığı, o mesleği sürdüren bireylerin toplum nezdindeki algısıyla doğrudan bağlantılıdır ve bu durum oldukça önemlidir. Kişi ya da toplulukların başkaları üzerinde oluşturmak istedikleri ya da bıraktıkları izlenim “imaj” olarak tanımlanırken; belirli bir meslek grubuna yönelik toplumsal değerlendirmelerin yaygın şekilde kabul görmesi, o mesleğin imajını şekillendirir (Çınar ve Demir, 2010).

Bir mesleğin toplumsal değeri, o mesleğin toplum için ürettiği fayda ile doğrudan ilişkilidir. Bu nedenle, sunulan hizmetlerin hem mesleği icra eden bireyler hem de bu hizmetlerden yararlanan kişiler tarafından doğru bir şekilde anlaşılması büyük önem taşır. Hemşirelik, toplumun sağlıkla ilgili ihtiyaçlarını karşılamada temel ve vazgeçilmez bir yere sahiptir. Ancak mesleğin gelişimi, toplumda kabul görmesi ve itibar kazanması birçok etkene bağlıdır. Bu nedenle, hemşirelik hizmetlerinin etkili bir şekilde sunulabilmesi için bu etkenlerin tanımlanması ve etkilerinin analiz edilmesi gerekmektedir (Akkaş, 1994).

Hemşirelik mesleği, toplumun gözünde genellikle sevgi, şefkat ve merhamet sembolü olarak beyaz üniformalı bir meslek grubu şeklinde dar bir perspektif içinde algılanmaktadır. Toplumun meslek gruplarına yönelik bakış açısı, algıları ve beklentileri, o mesleğin toplumsal konumunu, saygınlığını ve gelişimini önemli ölçüde etkilemektedir (Şirin vd., 2008).

Türkiye’de hemşirelik mesleğine dair toplum genelinde, bireylerin eğitim düzeyi ya da sosyoekonomik konumu fark etmeksizin ortak bir algı bulunmaktadır. Bu yaygın algı, hemşirelik mesleğinin geleneksel rollerine dayalı olarak şekillenmekte; hemşireleri genellikle hekimin yardımcısı, enjeksiyon yapan, tansiyon ölçen, kimi zaman şefkatli, kimi zaman otoriter, bazen mağdur, bazen de güçlü bir figür olarak çok yönlü ve çelişkili biçimlerde tanımlamaktadır (Ateş, 2011).

Toplumun hemşirelik mesleğine dair algıları hem mesleği hem de meslek mensuplarını olumlu veya olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Bireyler, herhangi bir meslek mensubuyla yaşadıkları deneyimlerden yola çıkarak o meslek ve mensupları hakkında genel

bir kaniya varmaktadırlar. Hemşirelik mesleği, bu genellemelerin en sık yapıldığı mesleklerden biridir (Çınar ve Demir, 2010).

2.4 Hemşirelikte Meslekleşme

Genelde meslekler zaman içerisinde işin belli aşamalardan geçerek dönüşümü sonucu oluşur. Meslekleşme ise işin mesleğe dönüşümündeki süreci tanımlamak için kullanılan kavramdır (Ayaz, 2010). Hemşirelik meslek midir değil midir tartışmaları hala güncelliğini koruyor olmasına rağmen hem dünyada hem de Türkiye’de yaklaşık bir asırdır meslekleşme sürecine dahil olmuştur (Tunçer, 2013). Mesleğin işten farkını ortaya koymak için ilk çalışmalardan birisi Abraham Flexner tarafından yapılmış daha sonraları Povalko mesleği işten ayran ölçütleri belirlemiş ve son olarak Kelly meslekleşmenin kriterlerini şu şekilde belirlemiştir:

- İnsan sağlığı ve hayatı için önemli hizmetler vermeli
  - Sürekli yenilenen bilgi birikimi olmalı
  - Meslek üyeleri sorumluluk almalı
  - Meslek üyeleri yüksek öğrenim (lisans) kurumlarında eğitilmeli
  - Meslek üyeleri özerk olmalı (otonomi)
  - Meslek üyelerinin yaptığı iş kendilerini güdülemeli
  - Mesleğin etik kodları olmalı
  - Mesleğin ilerlemesini ve gelişmesini teşvik eden meslek örgütü olmalı
- (Korkmaz, 2011).

2.5. Meslekleşme Kriterleri

2.5.1. İnsan sağlığı ve hayatı için önemli hizmetler vermeli

Meslekler her bir bireye olduğu gibi aile ve toplumun tamamına yönelik hizmet vermektedir. Hemşirelikte diğer tüm mesleklerde olduğu gibi toplumun ihtiyaçları doğrultusunda ortaya çıkmıştır (Özsoy, 2000). Hemşirelerin vermiş olduğu hizmetler ise bir başkası tarafından karşılanması mümkün olmayan ve bilgi gerektiren hizmetler olup hayati öneme sahiptir (Taylan vd., 2012). Hemşire hasta ile 24 saat birlikte olan, hastanın hastaneye yatışından taburculuğuna kadar yanında olan, hastanın tüm tanı ve tedavi sürecine şahit olan ve hastanın hastalık, süreç vs. ile ilgili eğitimlerinden sorumlu sağlık personeli olup, bu

meslek grupları arasında hasta için vazgeçilmez olan temel öğelerdendir (Aksakal ve Bilgili, 2008).

2.5.2. Sürekli yenilenen bilgi birikimi olmalı

Bilimsel bilginin varlığı elde edilen bilgilerin teorik ve\veya pratik olarak fayda sağlaması ile kendisini gösterir. Uygulamalı bir meslek olan hemşirelikte ise bilimsel bilginin temelini üç unsur oluşturur: Teori, araştırma ve uygulama. Araştırma sonucu elde edilen teorik bilgiler sahada uygulanır veya uygulama sahasındaki eksiklikler fark edilip buna yönelik araştırma yaparak teorik bilgi elde edilir. Bu dairesel sürecin neticesinde hemşirelik bilgi birikimi oluşur (Karagözoğlu, 2006). Tüm bilimlerde olduğu gibi hemşirelikte de bilimsel bilgi üretimi sistematik şekilde ilerler. Hemşirelik bilgi birikimi tıp, sosyal bilimler ve diğer bilim dallarından faydalanır. Özellikle 1968 yılında Hacettepe Üniversitesi bünyesinde bilim uzmanlığı ve doktora programlarının açılmasından günümüze kadar geçen sürede artan lisansüstü eğitim kurumlarıyla hemşireliğin teorik bilgi içeriği gözle görülür şekilde artmıştır (Korkmaz, 2011).

2.5.3. Meslek üyeleri sorumluluk almalı

Sorumluluk sadece belirli bir görevi istendiği veya olması gerektiği gibi yapmak olmayıp aynı zamanda bireyin bilgi temelli ve kendi kararlarını uygulayabilecek yetkinlikte olmasıdır. Meslek üyelerinin toplum tarafından kabul edilebilmesi sorumluluklarını ne düzeyde yerine getirip getirmediği ile doğrudan ilişkilidir. Bir meslek üyesi olan hemşirenin topluma, hastalara, sağlık çalışanlarına, çalıştığı kuruma ve kendisine karşı sorumlulukları vardır (Köşgeroğlu, 1995). Meslek üyelerinin yaşadığı toplumun sorunlarını göz ardı etmemesi ve bu sorunların üzerine eğilmesi bireysel ve mesleki sorumluluğun gereğidir. İşini iyi yapmaya çalışma ve iyi bir insan olma yolunda atılan adımlar ise hemşireliğin üzerine düşen sorumluluklardır (Köse, 2023).

2.5.4. Meslek üyeleri yüksek öğrenim (lisans) kurumlarında eğitilmeli

Ülkemizde hemşirelik eğitimi günümüze kadar birçok değişimden geçmiştir. 1925 yılında açılan aynı zamanda ülkemizde ilk hemşirelik okulu olan Kızılay Hemşirelik Okulu'ndan bugüne kadar bazen lise, bazen ön lisans bazen de lisans düzeyinde eğitimler

verilmiştir. Nihayet 2007 de kabul edilen yasaya göre hemşirelik eğitiminin sadece lisans düzeyinde verilmesi kararlaştırılmıştır (Ay, 2012).

2.5.5. Meslek üyeleri özerk olmalı (otonomi)

Otonomi bir mesleğin kendi bilgi temeli üzerinde meslek üyelerinin kendi kararlarını alabilmesi olarak tanımlanabilir. Hemşirelik mesleğinde otonomi konusunda günümüzde halen devam eden bazı sorunlar yer almaktadır. Bu sorunların başlıcaları ise var olan yasalardaki eksiklikler, kurum içi çalışma ortamından kaynaklanan sorunlar ve hemşirelik kadrolarındaki eksiklikler olarak değerlendirilebilir (Gedük, 2018). Hemşirelikte bağımsızlık ve uygulamalardaki kendi kararlarını uygulayamama hala sorunların tamamen belirlenip çözümlendiği bir alan değildir. Hemşirelerin büyük bir kısmının hastanelerde çalışması, hastanelerdeki hiyerarşik yapının sıkıntıları, hemşirelik uygulamalarının büyük bir kısmının hekim istemine bağlı olması gibi sorunlar hemşirelik mesleğinin otonomisini olumsuz olarak etkilemektedir (Korkmaz, 2011).

2.5.6. Meslek üyelerinin yaptığı iş kendilerini güdülemeli

Hiç şüphesiz mesleklerin var olma sebeplerinden birisi de topluma hizmet etmektir. Bir meslek kendisini topluma kabul ettirebildiği ve amacının topluma hizmet olduğunu hissettirebildiği nispette güçlüdür. Kendisini ispat etmiş (gelişmiş) meslekler de meslek üyeleri mesleklerini geliştirmek ve katkıda bulunmak ile motive olurlarken, bu konuda kendisini ispat edememiş meslekler daha çok ekonomik gelir düzeyi ile kendisini motive etmeye çalışır. Tarih boyunca kendisini diğer insanlara adayan hemşirelerin, ne yazık ki geline süreçte ekonomik kaygılar ve kurumdan kaynaklanan sorunlar nedeniyle bu özveriden kaçındıkları görülmektedir (Korkmaz, 2011). Çalışma ortamlarında çalışanların mesleki doyum ve motivasyonu yapılan uğraşın verimini etkinliğini etkilemektedir. Söz konusu sağlık kurumları olduğunda ise bu durum verilen hizmete direkt etki etmektedir. Sağlık kurumlarının olmazsa olmazı olan hemşirelerin iş tatmini ve motivasyonu ise verilen hizmet kalitesi bakımından başat faktörlerdendir (Kundak vd., 2015).

2.5.7. Mesleğin etik kodları olmalı

Etik ilkeler meslek üyelerinin eylemlerinde kendilerine yol gösterici olarak meslek örgütleri tarafından belirlenen kodlardır. Hemşirelikte ise Florence Nightingale Andı hemşireler için mesleğin ilk etik kodlarının oluşmasını sağlamıştır. Daha sonra Uluslararası Hemşireler Konseyi (ICN) ve Amerikan Hemşireler Birliği (ANA) bu ilkeleri çağa uygun hale getirmeye yönelik çalışmalarda bulunmuşlardır. Ülkemizde ise Türk Hemşireler Derneği (THD) 2009 yılında hemşirelerin etik ilke ve sorumluluklarının yer aldığı metni yayımlamıştır (Arslantaş, 2015). Belirlenen bu etik ilkeler meslek üyelerinin karşılaştığı etik problemler karşısında bir rehber görevi görerek mantıklı, tutarlı ve doğru çözümler geliştirebilmesini sağlar (Ulusoy ve Görgülü, 2001).

2.5.8. Mesleğin ilerlemesini ve gelişmesini teşvik eden meslek örgütü olmalı

Meslekler, güç ve fikir birliği sağlamak ve birlikte hareket edebilmek için tek bir çatı altında toplanmak isterler. Bu ihtiyaçlar sonucu ortaya çıkan meslek örgütleri birleşimden doğan gücün mesleki gelişime sarf edilmesini sağlar (Korkmaz, 2011). Meslek örgütleri meslek üyelerinin birliğini, dayanışmasını, ilerlemesini, kanunen güçlenmesini ve çıkarlarının korunmasını sağlayan kuruluşlardır (Altuntaş, 2020). Her mesleğin kendisini temsil eden kişi ve örgütlere ihtiyacı olduğu gibi hemşirelik mesleğinin de ihtiyacı vardır. Aksi takdirde hemşirelerin kendi yetki ve sorumluluklarını hemşireler adına başka meslekler belirler ve hemşirelik üzerinde otorite oluşturur (Korkut, 2005). Hemşireler sağlık hizmetleri arasında en büyük grubu oluşturmaktadır. Buna rağmen hemşireler bireysel hareket ederlerse mesleki sorunları çözmede yetersiz kalınır. Var olan potansiyel güçlerini açığa çıkarmak amacıyla hemşireler mesleki örgütlere dahil olmalıdır (Kiper ve Koştı, 2010). Hemşirelik mesleği için ise Türkiye’de kurulmuş olan THD, Diyabet Hemşireleri Derneği, Yoğun Bakım Hemşireleri Derneği gibi meslek örgütü bulunmaktadır (Küçükoğlu vd., 2014).

2.6. Hemşirelikte Uzmanlaşma

2.6.1. Hemşirelikte uzmanlaşma kavramı

Türk Dil Kurumu’nun tanımlamasına göre, uzman, belirli bir alanda veya işte yüksek düzeyde bilgi, deneyim ve yetkinliğe sahip birey olarak kabul edilirken, uzmanlaşma ise bu yetkinlik düzeyine ulaşma süreci olarak ifade edilmektedir. Uzmanlaşma kavramı, aynı

zamanda bir meslekte derinleşme ve profesyonel bir seviyeye erişme anlamında da kullanılmaktadır (Tdk,2025). Hemşirelik mesleğinde profesyonelleşme, günümüzde giderek artan bir önem arz etmektedir. İçinde bulunduğumuz yüzyılda sağlık sektöründe yaşanan değişimler, uzmanlık alanlarına sahip profesyonel hemşirelere olan talebi artırmıştır (Björkstöm, 2008, Korkmaz 2011). Buna ek olarak, nüfus artışı ve toplumun değişen beklentileri doğrultusunda gelişen sağlık hizmetleri, özel uzmanlık alanlarına duyulan ihtiyacı ortaya çıkarmıştır (Gökçora, 2005). Hemşirelik mesleği, uzmanlaşma süreçleriyle birlikte profesyonel bir nitelik kazanmaktadır. Uluslararası Hemşireler Konseyi (ICN), 1975 yılında hemşireliği bağımsız bir uzmanlık alanı olarak kabul etmiştir. ICN'nin aynı yıl gerçekleştirdiği toplantıda yapılan tanıma göre, hemşire, temel hemşirelik eğitimi tamamlamış, ülkesinde hemşirelik uygulamalarına yetkili ve nitelikli, resmi olarak tanınmış bir uzmandır (ICN, 2022).

Hemşirelikte akademik uzmanlığa, yetkili kurumlar tarafından verilen eğitimler aracılığıyla ulaşılmaktadır (Benner, 2004). Lisans düzeyinde hemşirelik eğitimi tamamlayan bireyler, lisansüstü programlara (yüksek lisans, doktora) veya uzman kuruluşlar tarafından düzenlenen sertifika programlarına katılarak akademik uzmanlık unvanını elde edebilirler (Meran ve Şahin,2014).

2.6.2. Hemşirelikte uzmanlaşmanın tarihsel süreci

Sağlık hizmetlerinde yaşanan teknolojik ilerlemeler, bakımın karmaşıklığını ve hemşirelerin sorumluluklarını artırmış, bu durum hemşirelerin çalıştıkları alanlarda uzmanlaşma gereksinimini güçlendirmiştir (Nelson, 2020). Hemşireliğin modernleşmesinde öncü olan Florence Nightingale'in 1900'lü yıllarda ortaya koyduğu görüşler, hemşireliğin geleneksel uygulamalardan profesyonel bir mesleğe dönüşümünü başlatmıştır. Bu süreçte, Virginia Henderson ve Marjory Gordon gibi pek çok kuramcı da hemşireliğin profesyonelleşmesini desteklemiş ve bu konuda farklı yaklaşımlar geliştirmişlerdir (Demirbağ, 2021; Henderson, 1978).

Amerika Birleşik Devletleri'nde 1923 yılında yayımlanan "Hemşirelik ve Hemşirelik Eğitimi" raporu, hastane hemşireliği uygulamalarında eksiklikler olduğunu ve bu alanda iyileştirme çalışmalarının başlatılması gerektiğini vurgulamıştır (Bullough ve Bullough, 2021, Ellis ve Hartley, 2004). Bu raporun ardından yapılan araştırmalar, hemşirelik mesleğinin profesyonelleşmesi yolunda uzmanlaşmanın gerekliliğini ortaya koymuştur.

“Uzman hemşire” kavramı, ilk kez 1938 yılında Dr. Peplau tarafından kullanılmış ve Dr. Peplau, uzman hemşirelerin en az yüksek lisans düzeyinde eğitim almış olmaları gerektiğini belirtmiştir (Fulton vd., 2014, Peplau, 2003). 1960’lı yıllarda yayımlanan çeşitli araştırmalarda, uzman hemşirenin rolleri detaylandırılmaya başlanmış ve uzman hemşirelik kavramı ilk kez Crawford tarafından “bakım sürekliliğini sağlayan bağımsız bir profesyonel ve hemşireler için klinik lider” olarak tanımlanmıştır (Crawford, 1964).

2.6.3. Dünyada uzman hemşirelik

Dünya genelinde hemşirelikte uzmanlaşma, lisans eğitimini takiben lisansüstü eğitim ve sertifikalı eğitim programları aracılığıyla sağlanmaktadır. Bu sertifika programları, hemşireliğin çeşitli uzmanlık alanlarında yetkin hemşireler yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Sertifika programları ile kazanılan uzmanlık alanlarından bazıları; enfeksiyon kontrolü, diyabet yönetimi, palyatif bakım, yara bakımı ve stoma bakımındır (Doel ve Shardlow, 2009).

Avrupa’da hemşirelik mesleği, üç farklı yetkinlik seviyesine ayrılmaktadır: Kayıtlı hemşire (Registered Nurse=RN), uzman hemşire (Specialist Nurse=SN) ve ileri düzey hemşire (Advanced Practice Nurse=APN). Kayıtlı hemşire, genel bakım uygulamalarının başlangıç düzeyini temsil eder. Bu temel eğitimin ardından, daha kapsamlı bir eğitim sürecini içeren uzman hemşire ve ileri düzey hemşire pozisyonları bulunmaktadır. Özellikle Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada’da, uluslararası literatürde 40 yılı aşkın süredir hemşirelik mesleğinin ileri düzey rolleri tanımlanmıştır. Avrupa’daki bazı üniversitelerde uzmanlık programları uygulanmasına rağmen, uzman hemşirenin tanımı, kapsamı ve eğitim gereklilikleri konusunda bilgi eksikliği bulunmaktadır (Doody, 2014).

2.6.4. Türkiye’de uzman hemşirelik

Türkiye’de hemşirelikte uzmanlaşma yayınlanan yasa ve yönetmelik gereğince lisansüstü eğitime tâbi tutulmuş olup bu program en az 21 kredi olmak üzere 4 yarıyılta tamamlanır (Karakut ve Kabalcıoğlu Bucak, 2021; Ergöl, 2011). Ülkemizde ilk lisansüstü programlar (yüksek lisans, doktora) Hacettepe Üniversitesinde açılmış olup yüksek lisans eğitimini tamamlayanlara uzman hemşire, doktora eğitimini tamamlayanlara doktor hemşire unvanları verilmiştir (Başlı ve Metin, 2022).

Hemşirelikte uzmanlaşma bakımın kalitesini artırır, hastaların ihtiyaçlarını karşılamada hemşireyi daha etkili kılar, hemşirelik araştırmalarına katkıda bulunur, hasta

memnuniyetini artırır ve sürecin sonunda bakımı daha da iyileştirir (Erden, 2024). Uzmanlaşma hemşirelerde bağımsızlığı ve profesyonelliği ön plana çıkarmaktadır. Yapılan araştırmalarda hemşirelikte uzmanlaşmanın sağlık maliyetinde düşüşe neden olarak ülke ekonomisine katkıda bulunduğu, farklı bir çalışmada ise eleştirel düşünmeyi artırdığı belirtilmiştir. Bu kadar olumlu etkileri olmasına rağmen uzman hemşirelik hala kanayan bir yaradır çünkü halihazırda ülkemizde bakanlıklarda uzman hemşire kadrosu bulunmamaktadır (Koçyiğit ve Yıldırım, 2022).

Geleceğin hemşireleri olacak olan hemşirelik öğrencilerine yönelik Saygın'ın (2023), yaptığı çalışmada hemşirelik öğrencilerinin %83,5'i hemşireliği profesyonel bir meslek olarak görmekte, mesleğe ve mesleğin geleceğine ilişkin öğrencilerin görüşlerinin sorgulandığı Taşkiran vd. (2020), çalışmaya katılan bireylerin %73'ü hemşireliği profesyonel bir meslek olarak nitelendirmiş, hemşirelik mesleğine yönelik tutumların ölçüldüğü Cinemre'nin (2023) çalışmasında hemşirelik mesleğinin genel durumuna yönelik tutum %87,8 olumlu ölçülmüş Zencir ve Eşer'in (2016), yaptığı çalışmada ise %94,7 olumlu tutum benimsedikleri sonucu elde edilmiştir. Ayrıca Seval ve Sönmez'in (2020), yaptığı çalışmada araştırma bulgularına göre, öğrencilerin yaklaşık dörtte üçü hemşirelik bölümünü kendi isteğiyle tercih etmiştir. Bu çalışmalara ek olarak hemşirelik öğrencilerine yönelik yapılan Bozkurt vd. (2022), çalışmasında öğrencilerin %77,4' ünün lisansüstü eğitim almak istedikleri, Kavurmacı vd. (2021), yaptığı çalışmada %77,1' nin lisansüstü eğitim almayı düşündükleri, Satır vd. (2021), çalışmasında hemşirelik öğrencilerinin %92,8' inin lisansüstü eğitim almak istedikleri ve Yılmaz vd. (2023), yaptığı çalışmada ise %74,7' sinin lisansüstü eğitim almayı düşündüğü sonuçları ortaya çıkmıştır. Türkiye'de hemşirelikte uzmanlaşmanın tek yolunun lisansüstü eğitimden geçmesi, hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik mesleğini profesyonel bir meslek olarak görmeleri ve öğrenci hemşirelerin lisansüstü eğitime ve hemşirelik mesleğine yönelik olumlu tutumları göz önüne alındığında; hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik mesleğine ve hemşirelikte uzmanlaşmaya yönelik tutumlarının değerlendirilmesi hem lisansüstü eğitimin etkinliğine hem de klinikte çalışacak olan uzman hemşirelerin mesleki doyum ve güdülenmesine katkı sağlayabilir.

3. MATERİYAL VE METOT

3.1. Araştırmanın Tipi

Araştırma hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik mesleğine ve hemşirelikte uzmanlaşmaya yönelik tutumlarının belirlenmesi ve bu iki kavram arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla tanımlayıcı ve ilişki arayıcı tipte yapılmıştır.

3.2. Araştırmanın Yeri ve Zamanı

Bu araştırma, 06.12.2024 ile 16.01.2025 tarihleri arasında 2024-2025 akademik yılında gerçekleştirildi. Araştırma Adıyaman Üniversitesi bünyesinde Sağlık Bilimleri Fakültesinde öğrenim görmekte olan hemşirelik öğrencileriyle yapıldı. Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Merkez Şubesi 1.,2.,3., ve 4. sınıf öğrencileri sayısı toplam 386 olup bu yıl ilk öğrenci alımını yapan Besni şubesindeki 1. sınıf öğrenci sayısı 40'tır.

3.3. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Adıyaman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü'nde kayıtlı 426 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın örnekleme; evreni bilinen örnekleme hesaplama yöntemiyle hesaplanmıştır.

Evreni bilinen örneklem hesaplama formülü;

$$n = \frac{N \cdot t^2 \cdot p \cdot q}{(d^2(N-1) + t^2 \cdot p \cdot q)}$$

N= Evrendeki birey sayısı

n= Örneklem alınacak birey sayısı

p= İncelenecek olayın görülüş sıklığı (olasılığı)

q= İncelenecek olayın görülmeyiş sıklığı (1-p)

t= Belirli serbestlik derecesinde ve saptanan yanılma düzeyinde t tablosunda bulunan teorik değer.

d= Olayın görülüş sıklığına göre yapılmak istenen $\pm$ sapma olarak simgelenmiştir.

t:1.96 dır. (0.05 de ∞ serbestlik derecesindeki t değeridir.)

Sayısı belli olan evrenden hareketle araştırmada örneklem sayısı;

N= 426; p= 0.50; q= 0.50; t= 1.96; d=0.05; n= 203 olarak belirlenmiştir. Herhangi bir veri kaybı olabileceği göz önünde bulundurularak daha fazla veriye (270) ulaşılmaya

çalışılmıştır. Veri toplama formlarını eksik dolduran 4 öğrencinin anketi analize dahil edilmemiştir.

Gelişigüzel örnekleme yöntemiyle ulaşılan, dahil edilme kriterlerini karşılayan ve araştırmaya katılmaya gönüllü olan 266 hemşirelik bölümü öğrencisi araştırmanın örneklemini oluşturmuştur.

Dahil Edilme Kriterleri

- İlgili bölümde kayıtlı öğrenci olmak
- Araştırmaya katılmaya gönüllü olmak

Dışlanma Kriterleri

- Verilerin toplandığı tarihlerde devamsız olmak
- Veri toplama formlarını eksik veya yanlış doldurmak

3.4. Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri ‘Tanıtıcı Özellikler Formu’ (Ek-4), ‘Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği’ (Ek-5) ve ‘Hemşirelikte Uzmanlaşmaya Yönelik Tutum Ölçeği’ (Ek-6) kullanılarak toplanmıştır.

3.4.1. Tanıtıcı Özellikler Formu

Araştırmacı tarafından ilgili literatür temel alınarak geliştirilen bu form, katılımcıların demografik özelliklerine (yaş, cinsiyet, sınıf, aile tipi, yaşadığı yer vs.) ilişkin toplam 17 sorudan oluşmaktadır.

3.4.2. Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği (HMTÖ)

İpek Çoban (2010) tarafından 2010 yılında geliştirilen Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği (HMTÖ), beşli Likert tipi bir yapıdadır. Ölçekteki her bir madde, “hiç katılmıyorum”dan “tamamen katılıyorum”a kadar uzanan beş düzeyde puanlanmaktadır. Bu doğrultuda, olumlu ifadeler 1’den 5’e kadar derecelendirilmiştir. Ölçeğin nihai formu 40 maddeden oluşmakta olup, bazı maddeler (21., 23., 25., 26., 28., 30., 34. ve 38.) ters puanlama gerektirmektedir. Toplam puan arttıkça bireylerin hemşirelik mesleğine ilişkin tutumlarının daha olumlu olduğu kabul edilir. Ölçekten elde edilebilecek puanlar 40 ile 200 arasında değişmekte, 120’nin üzerinde bir puan alınması bireyin olumlu bir mesleki tutuma

sahip olduğunu göstermektedir. 1. Faktörden 54 puan ve üzeri, 2. Faktörden 39 puan ve üzeri, 3. Faktörden 27 puan ve üzeri puan alanların ilgili alt boyuta ilişkin olumlu tutuma sahip oldukları söylenebilir. Ölçeğin Cronbach alfa katsayısı 0,91 olarak hesaplanmıştır (İpek Çoban, 2010). Bu çalışmada “HMTÖ” Cronbach- α değeri 0,79, “Hemşirelik Mesleğinin Özellikleri” alt boyutu için 0,74, ‘Hemşirelik Mesleğini Tercih Etme Durumu’ alt boyutu için 0,86 ve “Hemşirelik Mesleğinin Genel Durumuna İlişkin Tutum” alt boyutu için 0,80 bulunmuştur.

3.4.3. Hemşirelikte Uzmanlaşmaya Yönelik Tutum Ölçeği (HUYTÖ)

Hemşirelikte Uzmanlaşmaya Yönelik Tutum Ölçeği, Saatçi (2022) tarafından geliştirilmiştir. Likert tipi tutum ölçeğindeki her bir madde 1’den 5’e kadar puanlanmıştır. Olumsuz sorular için “kesinlikle katılmıyorum” yanıtına “1”, “katılmıyorum” yanıtına “2”, “kararsızım” yanıtına “3”, olumlu sorular için “katılıyorum” yanıtına “4” ve “kesinlikle katılıyorum” yanıtına “5” puan verilmiştir. Tek faktörlü ve 18 maddeli olarak son hali verilen ölçek, hemşirelik mesleğine yönelik tutumu ölçmektedir. Ölçekte yer alan tüm sorular düz puanlanmakta, tersten puanlanan soru bulunmamaktadır. Ölçekten alınabilecek puan 18-90 arasında olup, 18-41 arası puan, hemşirelikte uzmanlaşmaya yönelik tutumun düşük düzeyde; 42-65 arası puan, hemşirelikte uzmanlaşmaya yönelik tutumun orta düzeyde ve 66-90 arası puan, hemşirelikte uzmanlaşmaya yönelik tutumun iyi düzeyde olduğunu göstermektedir. Ölçekten alınan puan arttıkça hemşirelikte uzmanlaşmaya yönelik tutum da artmaktadır. Ölçeğin toplam Cronbach alfa katsayısı 0.97’dir (Saatçi, 2022). Bu çalışmada ölçeğin Cronbach alfa katsayısı 0,87 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 3.1. HUYTÖ ve HMYTÖ cronbach alpha değerleri

Ölçek	Cronbach Alpha Katsayısı
Hemşirelik mesleğinin özellikleri	0.73
Hemşirelik mesleğini tercih etme durumu	0.86
Hemşirelik mesleğinin genel durumuna yönelik tutum	0.79
Hemşirelik mesleğine yönelik tutum ölçeği	0.79
Hemşirelikte uzmanlaşmaya yönelik tutum ölçeği	0.87

3.5. Verilerin Toplanması

Araştırma verileri kurum izni ve etik kurul izni alındıktan sonra araştırmacı tarafından belirlenen sınıflardan ders aralarında toplanmıştır. Araştırmaya katılacak olan öğrencilere

araştırmanın amacı, içeriği, yararı, süresi ve nerede, nasıl kullanılacağı açıklandıktan sonra veri toplama formları yüz yüze anket tekniği kullanılarak doldurulmuştur. Anketlerin doldurulması yaklaşık 10-15 dakikalık süre gerektirmektedir.

3.6. Verilerin Analizi

Veriler, SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) 16.0 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Tanımlayıcı istatistikler sürekli değişkenler için ortalama $\pm$ standart sapma olarak, kategorik değişkenler ise frekans ve yüzde şeklinde gösterilmiştir. Verilerin normal dağılıp dağılmadığını tespit edebilmek için normal dağılım analizi yapılmıştır. Verilerin normal dağılım gösterdiğinin kabul edilebilmesi için; medyan, mod ve aritmetik ortalama değerlerinin birbirine yakın olması ve çarpıklık ile basıklık katsayılarının ± 2 aralığında yer alması beklenmektedir (Pallant, 2017). Bu çalışma için yapılan analizler sonucunda verilerin normal dağılımı incelenmiş normal dağılım sağlayanlarda parametrik testlerin kullanımına karar verilmiştir. İki kategorili değişkenlerin karşılaştırılmasında iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi (t test), ikiden fazla kategorisi olan değişkenlerin karşılaştırılmasında ise Tek Yönlü Varyans Analizi (One-Way ANOVA) testi kullanılmıştır. Sürekli değişkenler arasındaki ilişkiyi belirlemek için de korelasyon ve regresyon analizi kullanıldı. İstatiksel anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ belirlenmiştir.

3.7. Etik İzin

Araştırmanın uygunluğu ile ilgili Adıyaman Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi Girişimsel Olmayan Etik Kurul'undan 09/09/2024-114 tarih ve karar sayılı gerekli izin alınmıştır (Ek-1).

Veri formlarının uygulanabilmesi için Adıyaman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölüm Başkanlığı'ndan 11/03/2024 tarihli ve 140086 sayılı izin alınmıştır (Ek-2).

Dahil edilme kriterlerini karşılayan hemşirelik öğrencilerine araştırmanın amacı açıklanmış, hemşirelik öğrencilerinin sözlü onamları alınarak çalışmaya dâhil edilmiştir.

Araştırmada kullanılacak olan ölçekler için ilgili akademisyenlerden yazılı izin alınmıştır (Ek-3).

3.8. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın sınırlılıklarından biri; çalışmanın sadece lkenin güneydoğusunda yer alan bir ilde (Adıyaman) yapılmış olmasıdır. Çalışmanın bir diğer sınırlılığı ise örneklem sayısıdır. Çalışmaya bir üniversitede öğrenim gören öğrencilerin dahil edilmesiyle örneklem sayısına ulaşılmıştır. Bu nedenle çalışma bulguları tüm hemşirelik öğrencilerine genellenemez.

4. BULGULAR

Bu araştırma hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik mesleğine ve hemşirelikte uzmanlaşmaya yönelik tutumlarını ve ikisi arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada bulgular araştırma sorularına göre düzenlenmiştir.

Tablo 4.1. Öğrenci hemşirelerin demografik özelliklerinin karşılaştırılması

Demografik Değişkenler		N: 266	%
Yaş	18-19 yaş	74	27.8
	20-21 yaş	119	44.7
	22 yaş ve üzeri	73	27.4
	Yaş ortalaması	20.70±3.051	
Sınıf	1. Sınıf	91	34.2
	2. Sınıf	58	21.8
	3. Sınıf	70	26.3
	4. Sınıf	47	17.7
Cinsiyet	Kadın	182	68.4
	Erkek	84	31.6
Hemşirelik eğitimi almadan önce yaşadığınız yerin özelliği	Köy	39	14.7
	İlçe	77	28.9
	İl	150	56.4
Hemşirelik eğitimi almadan önce Güneydoğu Anadolu bölgesinde mi yaşıyordunuz?	Evet	241	90.6
	Hayır	25	9.4
Kardeş sayınız	0-3	49	18.4
	4-6	192	72.2
	7 ve üzeri	25	9.4
Aile tipi	Çekirdek aile	233	87.6
	Geniş aile	33	12.4
Aylık gelir durumu	Gelir giderden az	32	12.0
	Gelir gidere eşit	182	68.4
	Gelir giderden fazla	52	19.6

Araştırmaya katılan öğrenci hemşirelerin sosyo-demografik özellikleri incelendiğinde; çoğunluğunun kadın, 1. sınıfta oldukları ve yaş ortalamasının 20.70±3.051 olduğu saptanmıştır. Ayrıca yine çoğunluğunun hemşirelik eğitimi almadan önce Güneydoğu Anadolu bölgesinde bir ilde yaşadığı, 4-6 arasında kardeş sayısına sahip olduğu ve aylık gelirleri bakımından gelir-gidere eşit şekilde olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4.1. (Devamı) Öğrenci hemşirelerin demografik özelliklerinin karşılaştırılması

Demografik Değişkenler		N:266	%
Anne eğitim durumu	Okur-yazar değil	42	15.8
	İlkokul	34	12.8
	Lise	135	50.8
	Üniversite	55	20.7
Anne çalışma durumu	Çalışmıyor-Emekli	246	92.5
	Kamu sektörü	12	4.5
	Özel sektör	7	2.6
Baba eğitim durumu	Okur-yazar değil	6	2.3
	İlkokul	153	57.5
	Lise	65	24.4
	Üniversite	42	15.8
Baba çalışma durumu	Çalışmıyor-Emekli	65	24.4
	Kamu sektörü	168	63.2
	Özel sektör	33	12.4
Hemşirelik eğitimi boyunca kaldığınız yerin özelliği	Aile/Ev	127	47.7
	Yurt	39	52.3
Yakınlarınızdan sağlık personeli olarak çalışan var mı?	Evet	81	30.5
	Hayır	185	69.5
Hemşirelikte lisansüstü eğitime devam etmek ister misiniz?	Evet	149	56.0
	Hayır	117	44.0

Annelerinin eğitim düzeyi lise olup ve çalışmadığı, babalarının eğitim düzeyi ilkokul olup kamuda çalıştıkları belirlenmiştir. Hemşirelik eğitimleri boyunca öğrencilerin büyük bir kısmı aile ya da evde kaldıklarını, yakınlarından sağlık personeli olarak çalışmadığını ve hemşirelikte lisansüstü eğitime devam etmek istediklerini bildirmişlerdir.

Tablo 4.2. HUYTÖ ve HMYTÖ toplam ve alt boyutlarına ait puan ortalamaları

Ölçek	Cronbach Alpha Katsayısı
Hemşirelik mesleğinin özellikleri (Alt Boyut)	74.58±10.546
Hemşirelik mesleğini tercih etme durumu (Alt Boyut)	43.32±9.223
Hemşirelik mesleğinin genel durumuna yönelik tutum (Alt Boyut)	33.05±3.603
Hemşirelik mesleğine yönelik tutum ölçeği (Toplam)	151±17.515
Hemşirelikte uzmanlaşmaya yönelik tutum ölçeği (Toplam)	73.16±12.040

HMYTÖ toplam puan ortalamasının 151±17.515, hemşirelik mesleğinin özellikleri alt boyutu puan ortalamasının 74.58±10.546, hemşirelik mesleğini tercih etme durumu alt boyut puan ortalamasının 43.32±9.223 ve hemşirelik mesleğinin genel durumuna yönelik tutum alt

boyut puan ortalamasının 33.05 ± 3.603 olduğu saptanmıştır. HUYTÖ toplam puan ortalamasının ise 73.16 ± 12.040 olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4.3. Hemşirelik öğrencilerinin tanımlayıcı özelliklerine göre HUYTÖ ve HMYTÖ toplam ve alt boyut puan ortalamalarının karşılaştırılması

Sosyo-Demografik Özellikler	Tanımlar	Hemşirelik mesleğinin özellikleri Ort.± SS (HMYTÖ Alt Boyut)	Hemşirelik mesleğini tercih etme durumu Ort.± SS (HMYTÖ Alt Boyut)	Hemşirelik mesleğinin genel durumuna yönelik tutum Ort.± SS (HMYTÖ Alt Boyut)	HMYTÖ Toplam Ort.± SS	HUYTÖ Toplam Ort.± SS
Yaş	18-19 yaş	75.47±13.131	46.49±10.032	33.43±3.818	154.54±20.900	73.07±9.983
	20-21 yaş	75.29±8.928	42.69±8.074	33.48±3.314	151.83±15.001	74.57±13.565
	22 yaş ve üzeri	72.53±9.889	41.12±9.396	31.96±3.654	146.92±16.934	70.95±11.073
		F: 1.927 p: 0.148	F: 7.036 p: 0.001	F: 4.735 p: 0.010	F: 3.672 p: 0.027	F: 2.066 p: 0.129
Sınıf	1. Sınıf	76.03±12.414	46.22±10.097	33.70±3.665	155.76±19.884	72.54±10.393
	2. Sınıf	74.25±8.722	43.64±7.236	32.52±2.987	149.98±14.018	75.63±10.466
	3. Sınıf	75.16±9.572	42.06±9.372	33.54±3.962	151.54±16.741	73.52±13.946
	4. Sınıf	71.33±9.587	39.18±7.567	31.70±3.237	143.57±15.074	70.77±13.482
Cinsiyet		F: 2.180 p: 0.091	F: 7.064 p: 0.001	F: 4.193 p: 0.006	F: 5.384 p: 0.001	F: 1.542 p: 0.204
	Kadın	75.53±10.615	43.69±9.473	33.13±3.410	152.40±17.821	74.41±10.806
	Erkek	72.53±10.156	42.51±8.656	32.87±4.005	148.71±16.658	70.43±14.043
		t: 2.176 p: 0.030	t: 0.965 p: 0.335	t: 0.552 p: 0.581	t: 1.603 p: 0.110	t: 2.531 p: 0.023

T testi ve ANOVA kullanılmıştır. $p < 0.05$

Tablo 4.3'te, sosyo-demografik özellikleri ile ölçek toplam ve alt boyutları karşılaştırılmıştır. Öğrenci hemşirelerin yaşları ve sınıfları ile ölçek toplam alt boyutları karşılaştırıldığında, hemşirelik mesleğini tercih etme durumu ve hemşirelik mesleğinin genel durumuna yönelik tutum alt boyutları ve HMYTÖ toplam puanı arasında anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p < 0.05$). Cinsiyet ile hemşirelik mesleğinin özellikleri ve HUYTÖ toplam puanı arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p < 0.05$).

Tablo 4.3. (Devamı) Hemşirelik öğrencilerinin tanımlayıcı özelliklerine göre HUYTÖ ve HMYTÖ toplam ve alt boyut puan ortalamalarının karşılaştırılması

Sosyo-Demografik Özellikler	Tanımlar	Hemşirelik mesleğinin özellikleri Ort.± SS (HMYTÖ Alt Boyut)	Hemşirelik mesleğini tercih etme durumu Ort.± SS (HMYTÖ Alt Boyut)	Hemşirelik mesleğinin genel durumuna yönelik tutum Ort.± SS (HMYTÖ Alt Boyut)	HMYTÖ Toplam Ort.± SS	HUYTÖ Toplam Ort.± SS
Hemşirelik eğitimi almadan önce yaşadığınız yerin özelliği	Köy	77.00±11.442	44.36±9.683	34.49±3.523	155.52±18.824	73.95±7.344
	İlçe	75.06±8.743	43.43±9.562	33.20±3.277	151.61±16.269	74.02±12.769
	İl	73.71±11.091	42.99±8.963	32.60±3.700	149.93±17.710	72.51±12.645
		F: 1.626 p: 0.199	F: 0.349 p: 0.706	F: 4.446 p: 0.013	F: 1.610 p: 0.202	F: 0.497 p: 0.609
Hemşirelik eğitimi almadan önce Güneydoğu Anadolu bölgesinde mi yaşıyordunuz?	Evet	74.95±10.660	43.16±9.303	33.03±3.623	151.29±17.609	73.32±11.969
	Hayır	71.01±8.781	44.83±8.431	33.25±3.467	150.66±16.913	71.61±12.852
		t: 2.093 p: 0.044	t: -0.858 p: 0.391	t: -0.285 p: 0.264	t: 0.173 p: 0.863	t: 0.676 p: 0.500
Aylık gelir	Gelir giderden az	71.32±9.090	40.00±9.531	32.22±3.396	143.43±15.779	69.16±10.749
	Gelir gidere eşit	75.97±10.764	44.34±9.060	33.33±3.588	153.97±17.420	74.24±12.334
	Gelir giderden fazla	72.11±9.593	41.51±9.129	32.70±3.727	146.70±16.731	72.01±11.819
		F: 3.993 p: 0.008	F: 3.044 p: 0.029	F: 1.747 p: 0.158	F: 5.205 p: 0.117	F: 1.985 p: 0.002

T testi ve ANOVA kullanılmıştır. p<0.05

Hemşirelik eğitimi almadan önceki yaşadıkları yerin özelliği ile hemşirelik mesleğinin genel durumuna yönelik tutum arasında, Güneydoğu Anadolu bölgesinde yaşayanlar ile hemşirelik mesleğinin özellikleri alt boyutu arasında anlamlı bir farklılık saptanmıştır (p<0.05). Aylık gelir düzeyi ile hemşirelik mesleğinin özellikleri alt boyutu, hemşirelik mesleğini tercih etme durumu ve HUYTÖ toplam puanı arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir (p<0.05).

Tablo 4.3. (Devamı) Hemşirelik öğrencilerinin tanımlayıcı özelliklerine göre HUYTÖ ve HMYTÖ toplam ve alt boyut puan ortalamalarının karşılaştırılması

Sosyo-Demografik Özellikler	Tanımlar	Hemşirelik mesleğinin özellikleri Ort.± SS (HMYTÖ Alt Boyut)	Hemşirelik mesleğini tercih etme durumu Ort.± SS (HMYTÖ Alt Boyut)	Hemşirelik mesleğinin genel durumuna yönelik tutum Ort.± SS (HMYTÖ Alt Boyut)	HMYTÖ Toplam Ort.± SS	HUYTÖ Toplam Ort.± SS
Anne eğitim durumu	Okur-yazar değil	74.08±8.851	43.78±9.303	33.53±3.466	150.82±16.378	73.76±12.523
	İlkokul	73.59±15.539	43.93±6.687	32.24±4.186	150.63±22.614	74.48±10.395
	Lise	75.08±8.946	42.97±9.636	32.99±3.264	151.06±16.144	72.32±11.442
	Üniversite	74.35±11.777	43.43±9.655	33.35±4.092	152.34±18.462	73.92±14.059
		F: 0.241 p: 0.868	F: 0.151 p: 0.929	F: 0.960 p: 0.412	F: 0.097 p: 0.962	F: 0.458 p: 0.712
Anne çalışma durumu	Çalışmıyor-Emekli	74.75±10.574	43.26±9.251	33.06±3.642	151.44±17.654	73.38±12.151
	Kamu sektörü	72.26±10.102	45.61±10.186	32.50±3.177	149.14±18.080	66.90±11.809
	Özel sektör	72.86±12.006	41.62±7.580	33.86±3.436	148.32±14.170	70.74±8.908
		F: 0.412 p: 0.663	F: 0.491 p: 0.613	F: 0.311 p: 0.733	F: 0.197 p: 0.821	F: 0.704 p: 0.495
Baba eğitim durumu	Okur-yazar değil	78.00±10.139	45.33±5.645	34.50±3.209	157.83±17.680	73.33±14.404
	İlkokul	74.20±11.003	44.05±8.835	33.07±3.805	151.48±18.542	72.61±12.084
	Lise	74.54±9.427	42.40±8.901	32.63±3.320	150.19±14.022	74.33±12.600
	Üniversite	75.56±10.749	41.80±11.250	33.41±3.328	150.99±18.836	73.31±10.913
		F: 0.396 p: 0.756	F: 1.007 p: 0.390	F: 0.751 p: 0.523	F: 0.371 p: 0.774	F: 0.311 p: 0.817
Baba çalışma durumu	Çalışmıyor-Emekli	76.31±14.501	42.76±8.944	33.43±3.791	153.06±20.388	74.71±12.638
	Kamu sektörü	73.87±9.146	43.13±9.417	32.72±3.510	149.91±16.572	72.68±11.905
	Özel sektör	74.80±7.425	45.37±8.740	33.97±3.566	154.36±15.813	72.55±11.608
		F: 1.262 p: 0.285	F: 0.973 p: 0.379	F: 2.153 p: 0.118	F: 1.358 p: 0.259	F: 0.718 p: 0.489

T testi ve ANOVA kullanılmıştır. $p < 0.05$

Anne-baba eğitim ve çalışma durumu ile ölçek toplam ve alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p > 0.05$).

Tablo 4.3. (Devamı) Hemşirelik öğrencilerinin tanımlayıcı özelliklerine göre HUYTÖ ve HMYTÖ toplam ve alt boyut puan ortalamalarının karşılaştırılması

Sosyo-Demografik Özellikler	Tanımlar	Hemşirelik mesleğinin özellikleri Ort.± SS (HMYTÖ Alt Boyut)	Hemşirelik mesleğini tercih etme durumu Ort.± SS (HMYTÖ Alt Boyut)	Hemşirelik mesleğinin genel durumuna yönelik tutum Ort.± SS (HMYTÖ Alt Boyut)	HMYTÖ Toplam Ort.± SS	HUYTÖ Toplam Ort.± SS
Kardeş sayınız	0-3	76.12±7.889	43.67±9.215	33.24±3.527	153.51±15.220	74.20±9.643
	4-6	74.39±11.076	42.73±9.254	33.02±3.564	152.20±17.829	72.67±12.995
	7 ve üzeri	73.04±10.941	47.13±8.342	32.88±4.157	154.74±19.032	74.84±7.967
		F: 0.816 p: 0.443	F: 2.596 p: 0.077	F: 0.104 p: 0.901	F: 1.253 p: 0.287	F: 0.582 p: 0.559
Aile tipi	Çekirdek aile	74.83±10.673	43.43±9.271	33.14±3.500	151.72±17.508	73.01±12.261
	Geniş aile	72.85±9.576	42.56±8.973	32.39±4.264	147.81±17.446	74.18±10.451
		t: 1.007 p: 0.315	t: 0.507 p: 0.613	t: 1.118 p: 0.265	t: 1.201 p: 0.231	t: -0.522 p: 0.602
Hemşirelik eğitimi boyunca kaldığınız yerin özelliği	Aile/Ev	75.04±9.902	42.68±9.563	33.01±3.598	151.01±16.965	73.00±12.570
	Yurt	74.17±11.122	43.90±8.895	33.09±3.621	151.44±18.062	73.30±11.578
		t: 0.674 p: 0.501	t: -1.080 p: 0.281	t: -0.180 p: 0.857	t: -0.196 p: 0.845	t: -0.203 p: 0.844
Yakınlarınızdan sağlık personeli olarak çalışan var mı?	Evet	73.70±10.616	42.50±10.189	33.11±3.471	149.96±16.439	72.74±12.826
	Hayır	74.97±10.521	43.68±8.771	33.02±3.668	151.79±17.981	73.34±11.710
		t: -0.901 p: 0.369	t: -0.960 p: 0.338	t: 0.192 p: 0.848	t: -0.782 p: 0.435	t: -0.373 p: 0.709
Hemşirelikte lisansüstü eğitime devam etmek ister misiniz?	Evet	74.54±9.425	43.41±9.012	33.31±3.320	151.72±16.667	74.35±12.513
	Hayır	74.64±11.864	43.20±9.522	32.72±3.924	150.62±18.594	71.64±11.280
		t: -0.080 p: 0.936	t: 0.190 p: 0.849	t: 1.330 p: 0.185	t: 0.508 p: 0.612	t: 0.906 p: 0.069

T testi ve ANOVA kullanılmıştır. p<0.05

Kardeş sayısı, aile tipi, hemşirelik eğitimi boyunca kaldıkları yer, yakınlarından sağlık personeli olarak çalışma durumu ve lisansüstü eğitime devam etme istekleri ile ölçek toplam ve alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir (p>0.05)

Tablo 4.4. HUYTÖ ile HMYTÖ toplam ve alt boyutlarının puanlarına ait korelasyon analizi

Değişkenler	$\bar{x}$	Ss	Hemşirelik mesleğinin özellikleri (HMYTÖ Alt Boyut)	Hemşirelik mesleğini tercih etme durumu (HMYTÖ Alt Boyut)	Hemşirelik mesleğinin genel durumuna yönelik tutum (HMYTÖ Alt Boyut)	Hemşirelik mesleğine yönelik tutum ölçeği	Hemşirelikte uzmanlaşmaya yönelik tutum ölçeği
Hemşirelik mesleğinin özellikleri	74.58	10.546	1				
Hemşirelik mesleğini tercih etme durumu	43.32	9.223	.305**	1			
Hemşirelik mesleğinin genel durumuna yönelik tutum	33.05	3.603	.552**	.335**	1		
Hemşirelik mesleğine yönelik tutum ölçeği	151.23	17.515	.807**	.727**	.638**	1	
Hemşirelikte uzmanlaşmaya yönelik tutum ölçeği	73.16	12.040	.436**	.310**	.415**	.447**	1

*p<0.05, **p<0.01

Ölçeklerin toplam puanlarına ait korelasyon analizi Tablo 4.4'te gösterilmiştir. Buna göre, hemşirelik mesleğini tercih etme alt boyutu ile hemşirelik mesleğinin özellikleri alt boyutu arasında orta düzeyde ($r: 0.305$), hemşirelik mesleğinin genel durumuna yönelik tutum alt boyutu ile hemşirelik mesleğinin özellikleri alt boyutu arasında orta düzeyde ($r:0.552$), hemşirelik mesleğinin genel durumuna yönelik tutum alt boyutu ile hemşirelik mesleğini tercih etme durumu alt boyutu arasında orta düzeyde ($r:0.335$), hemşirelik mesleğine yönelik tutum ölçeği toplam puanı ile hemşirelik mesleğinin özellikleri alt boyutu arasında yüksek düzeyde ($r:0.807$), hemşirelik mesleğini tercih etme durumu alt boyutu ile yüksek düzeyde ($r:0.727$), hemşirelik mesleğinin genel durumuna yönelik tutum alt boyutu ile orta düzeyde ($r:0.638$) pozitif ilişki saptanmıştır ($p<0.01$). Ayrıca hemşirelikte uzmanlaşmaya yönelik tutum ölçeği toplam puanı ile hemşirelik mesleğine yönelik tutum ölçeği toplam ve alt boyutları arasında pozitif orta düzeyde ilişki olduğu belirlenmiştir ($r: 0.436$; $r: 0.310$; $r: 0.415$; $r: 0.447$; $p<0.01$).

Tablo 4.5. *Hemşirelik mesleğine yönelik tutumun, hemşirelikte uzmanlaşmaya yönelik tutuma etkisini gösteren regresyon analizi sonuçları*

Bağımlı Değişken	β	t	p	F	Model (p)	R	Adjusted R^2
Hemşirelik mesleğine yönelik tutum ölçeği	103.692	17.460	0.001	65.812	0.001	0.447 ^a	0.197

a: Hemşirelikte uzmanlaşmaya yönelik tutum ölçeği

Hemşirelik mesleğine yönelik tutum ölçeğinin, hemşirelikte uzmanlaşmaya yönelik tutum ölçeğine yönelik etkisini belirlemek amacıyla yapılan regresyon analizi sonuçları Tablo 4.5.te verilmiştir. Verilere göre, hemşirelik mesleğine yönelik tutum ölçeği ile hemşirelikte uzmanlaşmaya yönelik tutum ölçeği arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($p < 0.05$). Bu modele göre hemşirelik mesleğine yönelik tutum ölçeği %19,7 oranında (R^2 : 0.197, $p < 0.05$) hemşirelikte uzmanlaşmaya yönelik tutum ölçeğini açıkladığı söylenebilir.

5. TARTIŞMA

Çalışmamız hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik mesleğine ve hemşirelikte uzmanlaşmaya yönelik tutumlarını incelenmesi amacıyla tanımlayıcı ve ilişki arayıcı tipte gerçekleştirilmiş olup elde edilen bulgular literatür eşliğinde aşağıdaki başlıklar altında tartışılmıştır.

5.1. Katılımcıların Özellikleri

Araştırmamızda yer alan hemşirelik öğrencilerinin sosyo-demografik özellikleri değerlendirildiğinde, elde edilen bulguların hem genel eğilimlerle hem de literatürdeki benzer çalışmalarla büyük ölçüde örtüştüğü görülmektedir. Çalışmamızda katılımcıların %68,4'ünün kadın olduğu belirlenmiş, çalışmamıza benzer şekilde bu oranın literatürde de %54,7 ile %77 arasında olduğu tespit edilmiştir (Sümen vd., 2022; Yardımcı Gürel, 2022; Özdemir ve Kaya, 2023; Yeşilyurt, 2023; Saygın, 2023). Bu benzerlikler, hemşirelik mesleğinin Türkiye'de hâlâ kadın egemen bir alan olarak sürdüğünü göstermektedir. Çalışmamızda yaş ortalaması $20,70 \pm 3,05$ olarak saptanmıştır. Bu bulgu, literatürde belirlenen yaş ortalamalarıyla tutarlıdır (Sümen vd., 2022; Özdemir ve Kaya, 2023; Yeşilyurt, 2023; Durmuş Tosun, 2025). Bu sonuçlar, hemşirelik öğrencilerinin çoğunlukla üniversiteye yeni başlamış genç bireylerden oluştuğunu desteklemektedir. Araştırmamızda katılımcıların %34,2'sinin birinci sınıf öğrencisi olduğu tespit edilmiş olup, benzer şekilde Sümen vd. (2022)'de %56,3, Yardımcı Gürel (2022)'de %31,7, Yeşilyurt (2023)'te %29,7 ve Durmuş Tosun (2025)'da %36,8 olarak bildirilmiştir. Bu durum, hemşirelik eğitimine yeni başlayan öğrencilerin mesleğe dair tutumlarının erken dönemde incelenmesine olan ilgiyi ve gereksinimi ortaya koymaktadır. Aynı zamanda bölümüze yeni başlayan birinci sınıf Besni şubesinin de araştırmaya dahil edilmesi birinci sınıf öğrencilerinin sayısını artırmıştır.

Çekirdek aile yapısına sahip öğrencilerin oranı çalışmamızda %87,6 iken, bu oran Özdemir ve Kaya (2023)'de %77,6, Yardımcı Gürel (2022)'de %84,2 ve Yeşilyurt (2023)'te %68,3 olarak rapor edilmiştir. Bu benzerlik, çekirdek aile yapısının hâlâ baskın sosyal yapı olduğunu göstermektedir. Aylık gelir açısından çalışmamızda katılımcıların %68,4'ü gelir-gider dengesinin eşit olduğunu belirtmiştir. Bu oran Saygın (2023)'da %67; Durmuş Tosun (2025)'da %66,8 ve Yeşilyurt (2023)'te %65,8 olarak görülmektedir. Gelir düzeyinin meslek seçimi ve akademik motivasyon üzerinde etkili olduğu düşünüldüğünde, ekonomik

dengeye sahip öğrencilerin daha istikrarlı tutumlar geliştirebileceği varsayılabilir. Çalışmamızda ebeveynlerin eğitim durumu açısından annelerin çoğunluğunun lise mezunu (%50,8), babaların ise ilkokul mezunu (%57,5) olduğu tespit edilmiştir. Özdemir ve Kaya (2023), Yeşilyurt (2023), Saygın (2023) ve Zencir ve Eşer (2016) çalışmalarında da ebeveynlerin büyük kısmının ilköğretim ve ortaöğretim düzeyinde eğitim aldığı görülmektedir. Bu bulgular, hemşirelik mesleğinin genellikle orta eğitim düzeyine sahip ailelerin çocukları tarafından tercih edildiğini göstermektedir.

Katılımcıların %52,3'ünün yurttan kaldığı belirlenmiştir. Bu bulgu, Özdemir ve Kaya (2023)'nin çalışmasındaki %67,2 oranıyla benzerlik göstermektedir. Yurttan kalma durumu, öğrencilerin ekonomik durumları ve üniversiteye uzaklık gibi etkenlerle bağlantılı olabilir.

Yakın çevresinde sağlık personeli olmayan öğrencilerin oranı %69,5 olup, bu oran Sümen vd. (2022)'de %45,3 ve Özdemir ve Kaya (2023)'te %59,2 olarak bildirilmiştir. Bu fark, bireylerin meslek seçiminde sadece aile etkisinin değil, diğer dışsal faktörlerin de etkili olduğunu göstermektedir.

Genel olarak, bu çalışmada elde edilen sosyo-demografik bulgular, mevcut literatürle büyük ölçüde örtüşmekte ve Türkiye'deki hemşirelik öğrencilerinin genel profilini yansıtmaktadır. Bu durum, elde edilen sonuçların alana katkı sağlayacak nitelikte olduğunu göstermektedir (Tablo 4.1).

5.2. Hemşirelik Öğrencilerinin Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutumları

Araştırmamızda HMYTÖ toplam puan ortalaması 151 ± 17.515 olarak bulunmuştur (Tablo 4.2). Bu değer, Seval ve Sönmez (2020)'de $148,81 \pm 21,66$; Eycan vd. (2024)'de $161,31 \pm 20,4$ olarak tespit edilmiştir. Alt boyut ortalamaları ise “hemşirelik mesleğinin özellikleri” $74,25 \pm 12,3$, “mesleği tercih etme durumu” $43,10 \pm 6,8$ ve “mesleğin genel durumuna yönelik tutum” $28,05 \pm 3,9$ olarak bulunmuştur. Bu değerler Seval ve Sönmez'in (2020) çalışmasındaki $73,44 \pm 13,64$; $43,42 \pm 7,03$; ve $27,91 \pm 3,71$ ortalamalarıyla oldukça örtüşmektedir. Bu tutarlılık, öğrencilerin genel olarak mesleğe dair olumlu tutumlara sahip olduklarını göstermektedir.

Araştırmamızda “hemşirelik mesleğinin özellikleri” alt boyutu puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur ($p < 0.05$). Kadın öğrencilerin bu alt boyuttan elde ettikleri puanların erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgu, Eycan vd. (2024), Çeçen vd. (2020), Cinemre (2023) ve Yazıcıoğlu ve Can (2023)

gibi çeşitli çalışmalarda da doğrulanmaktadır. Söz konusu çalışmaların tümünde kadın öğrencilerin hemşirelik mesleğine karşı daha olumlu tutumlar geliştirdiği, özellikle mesleğin özelliklerine dair algılarının daha güçlü olduğu belirtilmiştir. Bu durum, kadınların meslekle özdeşleşme düzeylerinin daha yüksek olmasından ve hemşireliğin geleneksel olarak kadın mesleği olarak algılanmasından kaynaklanıyor olabilir.

Çalışmamızda “hemşirelik mesleğini tercih etme durumu” ve “mesleğin genel durumuna yönelik tutum” alt boyutları puanlarının öğrencilerin sınıf düzeyleri ve yaşlarına göre anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur ($p<0.05$). Bu durum, alt sınıflardaki öğrencilerin mesleğe daha idealist ve olumlu bir bakış açısına sahip olabileceğini düşündürmektedir. Yazıcıoğlu ve Can (2023)’nın çalışmasında da benzer şekilde 4. sınıf öğrencilerinin hem mesleği tercih etme hem de genel tutum açısından daha düşük puanlara sahip olduğu bulunmuştur. Çeçen vd. (2020) ise ikinci sınıf öğrencilerinin daha yüksek tutum puanları aldığını bildirmiştir. Bu eğilimler, öğrencilerin eğitim süreci boyunca meslekle ilgili karşılaştıkları gerçekliklerin tutumlarında değişime neden olduğunu göstermektedir (Tablo 4.3).

Araştırmamızda “hemşirelik mesleğinin özellikleri” ve “mesleği tercih etme durumu” alt boyutları puanlarının aylık gelir düzeyine göre anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur ($p<0.05$). Geliri ile gideri denk olan öğrencilerin daha olumlu tutum geliştirdiği gözlemlenmiştir. Bu bulgu, Yazıcıoğlu ve Can (2023) ve Cinemre (2023) çalışmalarındaki sonuçlarla paraleldir. Yazıcıoğlu ve Can (2023)’nın çalışmasında geliri-gidere eşit olan öğrencilerin mesleği tercih etme puanları daha yüksek çıkmıştır. Bu da ekonomik güvenin mesleki aidiyet ve tercih motivasyonu üzerinde etkili olabileceğini göstermektedir.

Araştırmamızda “mesleğin genel durumuna yönelik tutum” ve “mesleğin özellikleri” alt boyutları puanlarının hemşirelik eğitimi öncesinde yaşanan yerin özelliğine göre anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur ($p<0.05$). Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nde yaşayan öğrencilerin bu alt boyutlardan daha yüksek puanlar aldığı gözlenmiştir. Bu bulgu, çalışmanın yapıldığı coğrafi bölgeyle ilişkili olabilir ve bölgesel kültürel etmenlerin meslek algısı üzerinde etkili olduğunu düşündürebilir.

Araştırmada HMYTÖ toplam ve alt boyutları puanlarının kardeş sayısı, aile tipi, ebeveynlerin eğitim ve çalışma durumu, öğrencilerin kaldıkları yer, sağlık personeli yakını bulunup bulunmaması ve lisansüstü eğitime devam etme isteğine göre anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur ($p>0.05$). Bu sonuç, bazı sosyo-demografik değişkenlerin bireyin mesleki tutumu üzerinde doğrudan etkili olmadığını, ya da etkilerinin daha karmaşık

yapılarla ortaya çıktığını göstermektedir. Ancak literatürde bazı çalışmalarda (Özdemir ve Kaya, 2023; Zencir ve Eşer, 2016) ebeveyn eğitimi veya aile tipi gibi değişkenlerin dolaylı etkiler yaratabileceği ifade edilmiştir.

5.3. Hemşirelik Öğrencilerinin Hemşirelikte Uzmanlaşmaya Yönelik Tutumları

Araştırmamızda HUYTÖ toplam puan ortalaması $73,16 \pm 12,04$ olarak hesaplanmıştır (Tablo 4.2). Bu değer, öğrencilerin meslekte ilerleme ve akademik gelişime yönelik olumlu ancak orta düzeyde tutumlara sahip olduğunu göstermektedir. Erden'in (2024) çalışmasında bu puan $77,97 \pm 14,5$ olarak raporlanmıştır. Her iki çalışmada da kadın öğrencilerin HUYTÖ puan ortalamalarının erkekler göre anlamlı şekilde daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$). Bu durum, kadın öğrencilerin hemşirelik mesleğini daha çok benimseyip uzmanlaşmaya daha yatkın olduklarını göstermektedir. Kadınların hemşirelik mesleğinde uzun yıllardır baskın bir cinsiyet grubu olarak yer alması, bu özdeşleşmeyi açıklayabilir. Araştırmamızda cinsiyet ile HUYTÖ puanı arasındaki anlamlı fark, Erden (2024) çalışmasıyla benzerlik göstermektedir. Kadın öğrencilerin, erkek öğrencilere göre uzmanlaşmaya daha olumlu yaklaştıkları görülmektedir. Bu bulgu, aynı zamanda lisansüstü eğitim isteği ile de desteklenmektedir. Lisansüstü eğitime yönelik istek ile ilgili yapılan araştırmalarda Bozkurt vd. (2022), çalışmasında öğrencilerin %77,4'ünün lisansüstü eğitim almak istedikleri ve katılımcıların %87,0'sinin kadın, Kavurmacı vd. (2021), yaptığı çalışmada %77,1'nin lisansüstü eğitim almayı düşündükleri ve katılımcıların %83.1'inin kadın, Satır vd. (2021), çalışmasında hemşirelik öğrencilerinin %92,8'inin lisansüstü eğitim almak istedikleri ve katılımcıların %73.1'inin kadın, Yılmaz vd. (2023), yaptığı çalışmada ise %74,7' sinin lisansüstü eğitim almayı düşündüğü ve katılımcıların %81,4'ünün kadın olduğu sonuçları elde edilmiştir.

Çalışmamızda HUYTÖ toplam puanının aylık gelir düzeyine göre anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur ($p<0.05$). Gelir-gider dengesi sağlayabilen öğrencilerin uzmanlaşmaya yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu görülmüştür. Bu, ekonomik güvencenin kariyer planlamasında etkili olduğunu düşündürmektedir.

5.4. Öğrencilerin Hemşirelik Mesleğine ve Hemşirelikte Uzmanlaşmaya Yönelik Tutumları Arasında İlişki

Araştırmada yapılan korelasyon analizine göre, Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği (HMYTÖ) alt boyutları arasında anlamlı ve pozitif yönlü ilişkiler saptanmıştır. “Hemşirelik mesleğini tercih etme” ile “hemşirelik mesleğinin özellikleri” arasında orta düzeyde ($r = 0.305$), “mesleğin genel durumuna yönelik tutum” ile “hemşirelik mesleğinin özellikleri” arasında orta düzeyde ($r = 0.552$), “mesleğin genel durumu” ile “tercih etme durumu” arasında da orta düzeyde ($r = 0.335$) anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir ($p < 0.01$). Bu sonuçlar, öğrencilerin mesleğin çeşitli yönlerine dair tutumlarının birbiriyle bağlantılı olduğunu göstermektedir (Tablo 4.4).

HMYTÖ toplam puanı ile alt boyutlar arasında da güçlü korelasyonlar gözlenmiştir. Ölçek toplam puanı ile “hemşirelik mesleğinin özellikleri” alt boyutu arasında yüksek düzeyde ($r = 0.807$), “mesleği tercih etme durumu” ile yüksek düzeyde ($r = 0.727$) ve “mesleğin genel durumuna yönelik tutum” ile orta düzeyde ($r = 0.638$) pozitif ilişkiler saptanmıştır. Bu bulgular, ölçeğin tutarlılığına ve alt boyutların genel tutumla güçlü biçimde ilişkili olduğuna işaret etmektedir. Öğrencilerin mesleğin temel değerleriyle ilgili olumlu görüşleri hem tercih gerekçelerini hem de mesleğin mevcut durumuna bakışlarını şekillendirmektedir.

Ayrıca çalışmada, HUYTÖ toplam puanı ile HMYTÖ toplam puanı ($r = 0.447$) ve alt boyut puanları arasında (hemşirelik mesleğinin özellikleri $r = 0.436$; mesleği tercih etme durumu $r = 0.310$; mesleğin genel durumuna yönelik tutum $r = 0.415$) orta düzeyde ve anlamlı pozitif korelasyonlar bulunmuştur ($p < 0.01$) (Tablo 4.4). Bu sonuç, mesleğe dair olumlu tutumlara sahip bireylerin uzmanlaşma fikrine de daha sıcak baktığını göstermektedir. Yani, hemşirelik mesleğine güvenen, değer atfeden ve bu meslekte bir gelecek gören öğrenciler, uzmanlaşmayı da bir ilerleme basamağı olarak değerlendirmektedir.

Bu ilişkinin yönünü ve gücünü daha detaylı incelemek amacıyla yapılan regresyon analizinde, HMYTÖ’nün HUYTÖ üzerindeki etkisi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < 0.05$). Elde edilen modele göre, hemşirelik mesleğine yönelik tutum ölçeği, uzmanlaşmaya yönelik tutum ölçeği puanlarını %19,7 oranında açıklamaktadır ($R^2 = 0.197$) (Tablo 4.5). Bu oran, orta düzeyde bir açıklayıcılık düzeyini işaret etmektedir. Yani, HMYTÖ puanları arttıkça HUYTÖ puanlarının da anlamlı şekilde artması beklenmektedir.

Bu durum, mesleki bağlılık, aidiyet ve idealizm gibi tutumların, akademik hedeflere ve kariyer gelişimine olumlu yansıdığını göstermektedir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuç

Bu çalışma Adıyaman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik mesleğine yönelik tutumları ile hemşirelikte uzmanlaşmaya yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla gerçekleştirilmiş olup aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir:

Demografik Özellikler:

- Öğrencilerin yaş ortalamasının 20.70 ± 3.051 olduğu ve çoğunluk 1. sınıf (%34,2) ve kadın (%68,4) olarak tespit edilmiştir.
- Öğrencilerin %56,4'nün il merkezinde ve %90,6'sının Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yaşadığı sonuçları elde edilmiştir.
- Öğrencilerin %52,3'ünün yurttan kaldığı, %69,5'nin sağlık çalışanı yakını olmadığı ve %56'sının lisansüstü eğitime devam etmek istediği sonucu elde edilmiştir.

Mesleğe Yönelik Tutum:

- Öğrencilerin mesleğe (151 ± 17.515), mesleği tercihe (43.32 ± 9.223), mesleğin özellikleri (74.58 ± 10.546) ve mesleğin genel durumuna yönelik tutumları (33.05 ± 3.603) olumlu düzeydedir.
- Öğrencilerin yaşları ve sınıflarına göre ölçek toplam ve alt boyut puan ortalamaları karşılaştırıldığında, hemşirelik mesleğini tercih etme durumu ve hemşirelik mesleğinin genel durumuna yönelik tutum alt boyutları ve HMYTÖ toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p < 0.05$).
- Öğrencilerin cinsiyetine göre hemşirelik mesleğinin özellikleri puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p < 0.05$).
- Öğrencilerin aylık gelir düzeyine göre hemşirelik mesleğinin özellikleri ve hemşirelik mesleğini tercih etme durumu alt boyut puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir ($p < 0.05$).
- Öğrencilerin hemşirelik eğitimi almadan önceki yaşadıkları yerin özelliği ile hemşirelik mesleğinin genel durumuna yönelik tutum arasında, Güneydoğu Anadolu bölgesinde yaşayanlar ile hemşirelik mesleğinin özellikleri alt boyutu arasında anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p < 0.05$).

- Öğrencilerin kardeş sayısı, aile tipi, anne-baba eğitim ve çalışma durumu, hemşirelik eğitimi boyunca kaldıkları yer, yakınlarından sağlık personeli olarak çalışma durumuna göre lisansüstü eğitime devam etme istekleri ile HMYTÖ toplam ve alt boyutları puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p>0.05$).

Uzmanlaşmaya Yönelik Tutum:

- Hemşirelik öğrencilerinin hemşirelikte uzmanlaşmaya yönelik tutumları iyi (73.16 ± 12.040) düzeydedir.
- Öğrencilerin cinsiyet özelliklerine göre HUYTÖ toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.05$).
- Öğrencilerin aylık gelir düzeyine göre HUYTÖ toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$).

Mesleğe ve Uzmanlaşmaya Yönelik Tutum Arasındaki İlişki:

- “Hemşirelik mesleğini tercih etme” ile “hemşirelik mesleğinin özellikleri” arasında orta düzeyde ($r = 0.305$), “mesleğin genel durumuna yönelik tutum” ile “hemşirelik mesleğinin özellikleri” arasında orta düzeyde ($r = 0.552$), “mesleğin genel durumu” ile “tercih etme durumu” arasında da orta düzeyde ($r = 0.335$) anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir ($p < 0.01$).
- HMYTÖ toplam puanı ile alt boyutlar arasında da güçlü korelasyonlar gözlenmiştir. Ölçek toplam puanı ile “hemşirelik mesleğinin özellikleri” alt boyutu arasında yüksek düzeyde ($r = 0.807$), “mesleği tercih etme durumu” ile yüksek düzeyde ($r = 0.727$) ve “mesleğin genel durumuna yönelik tutum” ile orta düzeyde ($r = 0.638$) pozitif ilişkiler saptanmıştır.
- Ayrıca çalışmada, HUYTÖ toplam puanı ile HMYTÖ toplam puanı ($r = 0.447$) ve alt boyut puanları arasında (hemşirelik mesleğinin özellikleri $r = 0.436$; mesleği tercih etme durumu $r = 0.310$; mesleğin genel durumuna yönelik tutum $r = 0.415$) orta düzeyde ve anlamlı pozitif korelasyonlar bulunmuştur ($p < 0.01$).
- Regresyon analizinde, HMYTÖ’nün HUYTÖ üzerindeki etkisi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$). Elde edilen modele göre, hemşirelik mesleğine yönelik tutum ölçeği, uzmanlaşmaya yönelik tutum ölçeği puanlarını %19,7 oranında açıklamaktadır ($R^2 = 0.197$).

- Hemşirelik mesleğine yönelik olumlu tutumun, uzmanlaşma isteğini artırdığı saptanmıştır.

6.2. Öneriler

- Hemşirelik öğrencilerinin hemşirelikte uzmanlaşmaya yönelik tutumlarının geliştirilebilmesi için hemşirelik eğitiminde mesleki aidiyet ve motivasyonu artırıcı programlar yaygınlaştırılabilir.
- Sosyo-demografik değişkenlerin tutumlar üzerindeki etkisi göz önüne alınarak öğrencilere bireysel farklılıklarına göre rehberlik hizmetleri sunulabilir.
- Hemşirelik öğrencilerinin hastane uygulamalarında uzman hemşirelerle irtibatı sağlanarak uzmanlaşmaya yönelik bakış açılarının geliştirilmesi sağlanabilir.
- Öğrencilere hastane uygulamaları sırasında meslekte deneyim sahibi hemşirelerin mesleki tecrübelerini aktarmasıyla mesleğe yönelik tutumlarında gelişme sağlanabilir.
- Mesleğe karşı olumlu tutuma sahip öğrencilerin gerekli rehberlik hizmeti verilerek hemşirelikte uzmanlaşmasına yönelik adımlar atılabilir.
- Hemşirelikte uzmanlaşmanın rol model hemşireler aracılığıyla tanıtılması, öğrencilerin bu alandaki ilgisini artırabilir. Bu nedenle fakültelerde deneyimli uzman hemşirelerin öğrencileri bilgilendirmesiyle uzmanlaşmaya yönelik tutumları geliştirilebilir.
- Mezun hemşirelerin uzmanlık tercihleri ve çalışma alanları ile ilgili çalışmalar yapılarak, öğrencilik dönemindeki tutumların ileriki meslek yaşantılarına etkisi değerlendirilebilir.
- Hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik mesleğine ve hemşirelikte uzmanlaşmaya yönelik tutumlarını daha iyi anlayabilmek, inceleyebilmek ve bu duruma etki eden faktörleri belirleyebilmek için farklı örneklem gruplarında farklı desenlerde daha kapsamlı çalışmaları yapılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Akkaş, H. S. (1994). Sağlık ekibi elemanlarının hemşirelik mesleği hakkındaki bilgi ve düşüncelerinin araştırılması (Tez no. 32903) [Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/giris.jsp>
- Aksakal, T., & Bilgili, N. (2008). Hemşirelik hizmetlerinden memnuniyetin değerlendirilmesi; Jinekoloji servisi örneği. *Erciyes Medical Journal/Erciyes Tıp Dergisi*, 30(4), 242-249.
- Alkan, T. (2019). Hemşirelerin hemşirelik tarihi bilgileri ile mesleki tutumları (Tez no. 576978) [Yüksek lisans tezi, Yozgat Bozok Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/giris.jsp>
- Altıok, H. Ö., & Üstün, B. (2014). Profesyonellik: kavram analizi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 7(2), 151-155.
- Altuntaş, S., & Yetginler, Ş. (2020). Hemşirelerin mesleki derneklere bakış açıları. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi*, 1(7), 40-51.
- Arslandaş, H. (2015). Ruh Sağlığı ve Psikiyatri Hemşireliğinde Etik Konular, Kodlar ve Standartlar. *Journal of Psychiatric Nursing/Psikiyatri Hemşireleri Derneği*, 6(1), 47-56.
- Atabek Aştı, T., & Karadağ, A. (2014). Hemşirelik Esasları (1. Baskı). Akademi yayıncılık, İstanbul.
- Ateş M. (2011). Sağlık İşletmeciliği (1. Baskı). İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.
- Ay, F.A., (Ed.). (2012). Sağlık uygulamalarında temel kavramlar ve beceriler. Nobel Tıp Kitapevi.
- Ayaz, Ö. (1994). Hekim, hemşire ve sağlık yöneticilerinin meslekleşme düzeylerinin değerlendirilmesi (Tez no. 303932) [Yüksek lisans tezi, Beykent Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/giris.jsp>
- Aydın, G. (2019). Hemşirelikte lisansüstü eğitim sürecinde ve sonrasında karşılaşılan sorunları belirlenmesi (Tez no. 546415) [Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/giris.jsp>
- Başlı, M., & Metin, T. (2022). Hemşirelikte önemli bir kavram: hemşirelikte uzmanlık ve ülkemizdeki mevcut durumu. *Genel Sağlık Bilimleri Dergisi*, 4(2), 187-196.
- Benner, P. (2004). Using the Dreyfus model of skill acquisition to describe and interpret skill acquisition and clinical judgment in nursing practice and education. *Bulletin of science, technology & society*, 24(3), 188-199.

Björkström, M.E., Athlin, E.E. ve Johansson, I.S. (2008). Nurses' development of professional self--from being a nursing student in a baccalaureate programme to an experienced nurse. . J Clin Nurs., Cilt. 17(10), ss. 1380-91.

Bozkurt, Ö. D., Kazankaya, F., Demirkol, A., Karakaş, G., & Pekşen, H. (2022). Hemşirelik öğrencilerinin lisansüstü eğitime yönelik düşünce ve tutumları. *Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi*, 8(2), 72-82.

Bullough, V. L., & Bullough, B. (2021). The care of the sick: The emergence of modern nursing. Routledge.

Cinemre, Ş. (2023). Hemşirelik bölümü öğrencilerinin özgüven düzeyleri ile mesleki tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi (Tez no. 787199) [Yüksek lisans tezi, Kafkas Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

Crawford MI. Use of the clinical specialist. New York: National League for Nursing; 1964. 87-90 p.

Çalışkaner, D. (2021). Hemşirelik Hizmetleri Yönetiminde Profesyonellik, Etik Davranışlar, Liderlik ve Teknolojinin Etkisi. *SDÜ Sağlık Yönetimi Dergisi*, 3(2), 134-148.

Çalışkan, Ş. (2013). Hemşirelik mesleğinin algılanması konusunda bir araştırma (Tez no. 344362) [Yüksek lisans tezi, Beykent Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/giris.jsp>

Çamlıca, T. (2021). Hemşirelik eğitiminin tarihsel gelişimi. *Türkiye Klinikleri Tıp Etiği-Hukuku Tarihi Dergisi*, 29(1).

Çeçen, S., Lafçı, D., & Yıldız Karadeniz, E. (2020). Hemşirelik bölümü öğrencilerinin mesleki kişilik tipleri ile mesleğe yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Kayseri Uluslararası Erciyes Bilimsel Araştırmalar Kongresi Bildiri Kitabı*, 158–169.

Çınar, Ş., & Demir, Y. (2010). Toplumdaki Hemşirelik İmaji: Bir Ölçek Geliştirme Çalışması. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 12(2), 24-33.

Çoban, G.İ. (2010). Hemşirelik mesleğine yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi (Tez no. 272644) [Doktora tezi, Atatürk Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/giris.jsp>

Demirbağ, B.C. (der.). (2021). Hemşirelik kuramları. Ankara. Erişim adresi: Akademişyen Kitabevi. (Erişim tarihi: 3 Mart 2024).

Doel M, Shardlow S. Educating professionals: Practice learning in health and social care: Routledge; 2016.

Doody O. The role and development of consultancy in nursing practice. Br J Nurs. 2014;23(1):32-9.

Ellis, J. R., & Hartley, C. L. (2004). Nursing in today's world: trends, issues & management. Lippincott Williams & Wilkins.

- Erbil, N. & Bakır, A. (2009). Meslekte profesyonel tutum envanterinin geliştirilmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(1), 290-302.
- Erden, D. (2024). Hemşirelik Öğrencilerinin Uzmanlaşmaya Yönelik Tutumları ve İlişkili Faktörler: Kesitsel Bir Araştırma. *Türkiye Klinikleri Journal of Nursing Sciences*, 16(2).
- Ergöl, Ş. (2011). Türkiye’de yükseköğretimde hemşirelik eğitimi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, (3), 152-155.
- Eryetiş, M. V. (2016). Meslek seçimi ve mesleki rehberlik. *Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu Dergisi*, (44).
- Eycan, Ö., Karadağ, Y., Karaca, N., & Yaman, T. Hemşirelik Bölümü Öğrencilerinin Mesleğe Yönelik Tutumu ve Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi. *Arel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 8(x).
- Fulton, J. S., Lyon, B. L., & Goudreau, K. A. (2014). *Foundations of clinical nurse specialist practice*. Second edition. Springer Publishing Company.
- Gazete, R. (2007). Hemşirelik Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. Web site: <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/05/20070502-3.htm>.
- Gedük, E. A. (2018). Hemşirelik mesleğinin gelişen rolleri. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 5(2), 253-258.
- Gilbert, H. A. (2020). Florence Nightingale’s Environmental Theory and its influence on contemporary infection control. *Collegian*, 27(6), 626-633.
- Göz, F., & Geckil, E. (2010). Nursing students professional behaviors scale (NSPBS) validity and reliability. *Pak J Med Sci*, 26(4), 938-41.
- Gökçora İH. Profesyonelliğe saygı. *Üniversite ve Toplum*. 2005;5(3):1-4.
- Gürel, T. Y. (2022). Farklı Kuşaklardaki Hemşirelik Öğrencilerinin Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutumları. *Social Sciences Studies Journal (SSSJournal)*, 8(97), 1361-1368.
- Henderson, V. (1978). The concept of nursing. *Journal of advanced nursing*, Cilt. 3(2), ss. 113–130.
- İlhan, S. (2015). Yeni Kapitalizm ve Meslek Olgusunun Değişen Anlamları Üzerine. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (21).
- Karadağ, A. (2002). Meslek olarak hemşirelik. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 5(2).
- Karadağ, A., Çalışkan, N., & Baykara, Z. G. (Eds.). (2017). Hemşirelik teorileri ve modelleri. Akademi basın ve yayıncılık.
- Karagözoğlu, Ş. (2006). Bilim, bilimsel araştırma süreci ve hemşirelik. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 13(2), 64-71.

Karakut, Ş., & Bucak, F. K. (2021). Türkiye’de ve Dünyada Kadın Sağlığı Hemşireliği. *Gevher Nesibe Journal Of Medical And Health Sciences*, 6(13), 46-51.

Karamanoğlu, A. Y., Özer, F. G., & Tuğcu, A. (2009). Denizli ilindeki hastanelerin cerrahi kliniklerinde çalışan hemşirelerin mesleki profesyonelliklerinin değerlendirilmesi. *Fırat Tıp Dergisi*, 14(1), 12-17.

Kavurmacı, M., Tan, M., Arıkan, D., & Yıldız, İ. (2021). Hemşirelik öğrencilerinin lisansüstü eğitime ve kariyer planlamaya yönelik görüşlerinin belirlenmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 24(2), 192-201.

Kaya, A., Karataş, N., & Dalgıç, A.İ. (2019). Profesyonellik çerçevesinde hemşirelik bilimi: genel bir bakış. M. Polat & S. Dönmez (Ed.), 2. Uluslararası Sağlık Bilimleri ve Yaşam Kongresi içinde (s. 459-463). Burdur: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi.

Kırağ, N. (2015). Hemşirelik mesleğinin seçiminde ilişkili olan faktörler. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 8(4), 226-231.

Kiper, S., & Koştı, N. (2010). Denizli sağlık yüksekokulu son sınıf öğrencilerinin mesleki örgütlenme konusundaki görüşleri. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*.

Koçyiğit, H., & Yıldırım, G. (2022). Türkiye’de hemşirelikte klinik uygulama alanında uzmanlaşmada ilk: Nazmiye Kocaman Yıldırım. *Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Lokman Hekim Tıp Tarihi ve Folklorik Tıp Dergisi*, 12(2), 228-237.

Korkmaz, F. (2011). Meslekleşme ve ülkemizde hemşirelik. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 18(2), 59-67.

Korkut, H. (2005). Hemşirelerin mesleki dernekleri ve dernekler kanununa ilişkin bilgileri (Tez no. 194816) [Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/giris.jsp>

Köse, T. U. (2023). Hemşirelikte Entelektüel Sorumluluk. *Türk Hemşireler Derneği Dergisi*, 4(1), 55-67.

Köşgeroğlu, N. (1995). Hemşirelikte hak ve sorumlulukların yerine getirilmesini etkileyen faktörler. *Türk Hemşireler Derneği*, 45, 40-41.

Kundak, Z., Taş, H. Ü., Keleş, A., & Eğicioğlu, H. (2015). Bir üniversite hastanesinde hemşirelik mesleğinde iş tatmini ve motivasyon. *Kocatepe Tıp Dergisi*, 16(1), 1-10.

Küçüköğlu, S., Çelebioğlu, A., Miroğlu, A., Çağlar, G., & Bağcı, N. (2014). Hemşirelik öğrencilerinin mesleki dernekler hakkındaki farkındalıklarının belirlenmesi. *Cumhuriyet Hemşirelik Dergisi*, 3(1), 9-14.

Meran, H. E. P., & Şahin, N. H. (2014). Kadın Sağlığı Alanında Uzman Hemşirelik Eğitimi ve Uzman Hemşirelik Roller: Amerika Birleşik Devletleri Örneği. *Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi*, 1(1), 1-14.

Nazik, E., & Arslan, S. (2014). Hemşirelik mesleğinin geleceği: öğrencilerin beklentileri. *Bozok Tıp Dergisi*, 4(1), 33-40.

Nelson, A. M. (2020). The evolution of professional obstetric nursing in the United States (1880' s-present): Qualitative content analysis of specialty nursing textbooks. *International Journal of Nursing Studies Advances*, 2, 100010.

Ökdem, Ş., Abbasoğlu, A., & Doğan, N. (2000). Hemşirelik tarihi, eğitimi ve gelişimi. *Ankara Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 1(1), 5-11.

Özdemir, C., & Kaya, A. (2023). Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi. *Sağlık Profesyonelleri Araştırma Dergisi*, 5(3), 152-158.

Özsoy, S. A. (2000). Toplumda hemşirelik imajının belirlenmesi. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 16(2), 1-19.

Pallant, J. (2017). SPSS Kullanma Kılavuzu SPSS ile Adım Adım Veri Analizi. (Çev. Balcı S. ve Ahi Berat). Anı yayıncılık: Ankara.

Peplau, H. (2003). Specialization in professional nursing. *Clinical Nurse Specialist*, 17(1), 3-9.

Saatçi, G. (2022). Hemşirelikte uzmanlaşmaya yönelik tutum ölçeği'nin geliştirilmesi (Tez no. 733785) [Yüksek lisans tezi, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

Satır, G., & Murat, M. (2021). Hemşirelik öğrencilerinin lisansüstü eğitime yönelik tutumlarının belirlenmesi: Vakıf üniversitesi örneği. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 37(1), 59-67.

Saygın, R. H. (2023). Hemşirelik öğrencilerinin yönetmelikte yer alan hemşirenin bağımsız, yarı bağımlı ve bağımlı rolleri hakkındaki bilgi düzeyi ve hemşirelik mesleğine yönelik tutumlarının belirlenmesi (Tez no. 837671) [Yüksek lisans tezi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/giris.jsp>

Seval, M. & Sönmez, M. (2020). Hemşirelik öğrencilerinin mesleğe yönelik tutumları ve imaj algıları arasındaki ilişki. *Sağlık Akademisi Kastamonu*, 5(1), 19-35.

Sümen, A., Teskereci, G., Aksoy, S., Ergen, Z., Ala, M., & Üzümlü, F. (2022). Hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik mesleğinin imajına yönelik algılarının ve tutumlarının incelenmesi. *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi*, 5(1), 75-83.

Şenay, C. (2023). Hemşirelik bölümü öğrencilerinin özgüven düzeyleri ile mesleki tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi (Tez no. 787199) [Yüksek lisans tezi, Kafkas Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/giris.jsp>

Şirin, A., Öztürk, R., Bezci, G., Çakar, G. ve Çoban, A. (2008). Hemşirelik işletmelerinde mesleki seçim ve profesyonelliğin uygulamaya yönelik faaliyetlerine yöneliktir. *Dirim Tıp Gazetesi*, 83 (1), 69-75.

Tarhan, G., Kılıç, D., & Yıldız, E. (2016). Hemşirelerin mesleğe yönelik tutumları ile mesleki profesyonellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Gülhane Tıp Dergisi*, 58(4), 411.

Taşkıran, N., Kalı, N., Kıvrak, E.N., Türkseven, N. & Yıldırım, G.Ö. (2020). Son sınıf hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik mesleğine, rollerine ve mesleğin geleceğine ilişkin görüşleri. *Hastane Öncesi Dergisi*, 5(1), 43-56.

Taylan, S., Alan, S., & Kadioğlu, S. (2012). Hemşirelik rolleri ve özerklik. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, 14(3), 66-74.

The ICN definition of nursing [Available from: <http://www.icn.ch/definition.htm>].

Tosun, G. D., & Sarıkoç, G. (2025). Hemşirelik Öğrencilerinin Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutumları ile Belirsizliğe Tahammülsüzlükleri ve Koronavirüs Korkuları Arasındaki İlişki. *Yaşam Boyu Hemşirelik Dergisi*, 6(1), 1-20.

Tunçer, T. (2013). Türkiyede hemşirelik mesleği ve eğitim süreci (Tez no. 333214) [Yüksek lisans tezi, Beykent Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/giris.jsp>

Türk Dil Kurumu. (2025). *Güncel Türkçe sözlük*. <https://sozluk.gov.tr>

Ulusoy, F. M., & Görgülü, R. S. (2001). Hemşirelik esasları: Temel kuram, kavram, ilke ve yöntemler. 72 TDFO.

Ünsal, A. (2017). Hemşireliğin Dört Temel Kavramı: İnsan, Çevre, Sağlık&Hastalık, Hemşirelik. *Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(1), 11-28.

Yazıcıoğlu, İ., & Can, G. (2023). Hemşirelik Öğrencilerinin COVID-19 Pandemisinde Yaşadıkları Korku ile Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 10(3), 282-290.

Yeşilyurt, A. (2023). *Hemşirelik öğrencilerinin özsaygı düzeyleri ve hemşirelik mesleğine yönelik tutumlarının incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, [Haliç Üniversitesi]). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr>

Yılmaz, D., Yılmaz, D. U., Güney, B. G., & Kutlu, M. (2023). Hemşirelik Öğrencilerinin Araştırma, Gelişmelere ve Lisansüstü Eğitime Yönelik Farkındalık ve Tutumları. *Black Sea Journal of Health Science*, 6(3), 360-369.

Yönetmelik, H. Y. D. Y. D. (2011). Resmi Gazete; Sayı: 27910. Erişim adresi: <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/04/20110419-5.htm>.

Zencir, G. & Eşer, İ. (2016). Hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik mesleğine yönelik tutumları ile hemşirelik tercihi arasındaki ilişki: Türkiye örneği. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 9(2), 30-37.

Ek 2. Veri formlarının uygulanabilmesi için Adıyaman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölüm Başkanlığı'ndan 11/03/2024 tarihli ve 140086 sayılı izini

Evrak Tarih ve Sayısı: 11.03.2024-140086

T.C.
SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ
Hemşirelik Bölüm Başkanlığı

Sayı : E-35820350-730.08--140086
Konu : Çalışma İzni Hk.

SAYIN DOÇ. DR. TÜRKAN KARACA

İlgi : 07.03.2024 tarihli ve 139870 sayılı dşlekçeniz.

İlgili dilekçenizde belirtmiş olduğunuz "**Hemşirelik Öğrencilerinin Hemşirelik Mesleğine ve Hemşirelikte Uzmanlaşmaya Yönelik Tutumları**" başlıklı çalışmanın bölümümüz öğrencilerine uygulamanız bölüm başkanlığımızca uygun görülmüş olup; Etik Kurulu İzninin bir fotokopisini bölüm başkanlığına teslim ettikten sonra çalışmanızın verilerini toplamaya başlayabilirsiniz.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim

Doç. Dr. Ceyda BAŞOĞUL
Bölüm Başkanı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :BSCBPZBURB

Belge Takip Adresi : <https://turkiye.gov.tr/ebd?eK=5350&eD=BSCBPZBURB&eS=140086>

Adres:Altınşehir Mh. 3005 Sokak No:13 02040 ADIYAMAN
Telefon:04162233802 Faks:04162233005

Bilgi için: Ömer KIZIL
Unvanı: Bölüm Sekreteri

Ek 4. Tanıtıcı Özellikler Formu

TANITICI ÖZELLİKLER FORMU

1. Sınıfınız:

2. Yaşınız:

3. Cinsiyetiniz: Kız ( ) Erkek ( )

4. Medeni Durumunuz: Evli ( ) Bekar ( )

5. Bu okula kaydolmadan önce en uzun yaşadığınız yer:

Köy ( ) İlçe ( ) İl ( ) Yurtdışı ( )

6. Bu okula kaydolmadan önce en uzun yaşadığınız bölge:

Akdeniz Bölgesi ( )

Ege Bölgesi ( )

Marmara Bölgesi ( )

İç Anadolu Bölgesi ( )

Karadeniz Bölgesi ( )

Güneydoğu Anadolu Bölgesi ( )

Doğu Anadolu Bölgesi ( )

7. Kaç Kardeşsiniz:

8. Aile Yapınız:

Çekirdek Aile ( ) (anne, baba, kardeş)

Geniş Aile ( ) (anne, baba ve kardeşin dışında başka akrabaların olması)

9. Annenizin eğitim durumu:

Okur-Yazar değil ( ) Okur-Yazar ( ) İlkokul Mezunu ( )

Ortaokul Mezunu ( ) Lise Mezunu ( ) Üniversite Mezunu ( )

10. Annenizin mesleği:

Ev Hanımı ( ) İşçi ( ) Memur ( ) Çiftçi ( ) Emekli ( ) Yaşamıyor ( )

Ek 4. Tanıtıcı Özellikler Formu (devamı)

11. Babanızın eğitim durumu:

Okur-Yazar değil ( ) Okur-Yazar ( ) İlkokul Mezun ( )

Ortaokul Mezun ( ) Lise Mezun ( ) Üniversite Mezun ( )

12. Babanızın mesleği:

İşsiz ( ) İşçi ( ) Memur ( ) Çiftçi ( ) Serbest Meslek ( ) Emekli ( )

Yaşamıyor ( )

13. Sosyo-Ekonomik Düzeyiniz:

Çok Düşük ( ) Düşük ( ) Orta ( ) İyi ( ) Yüksek ( )

14. Üniversite eğitiminiz dönemi boyunca kaldığınız yer:

Evde, ailemle ( ) Evde, yalnız ( ) Evde, arkadaşlarla ( ) Yurtta ( )

15. Yakın akrabalarınız arasında sağlık personeli olarak çalışan varmı:

Hayır ( ) Evet ( )

16. Hemşire olarak çalışıyor musunuz:

Hayır ( ) Evet ( ) (süresini belirtiniz)...

17. Hemşirelikte lisansüstü eğitim yapmayı düşünüyor musunuz?

Evet ( ) Hayır ( )

Ek 5. Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği

HEMŞİRELİK MESLEĞİNE YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ

Aşağıda hemşirelik mesleğine yönelik tutumları ifade eden maddeler yer almaktadır.

Yazılan ifadelere katılıp katılmama durumunuza göre size en uygun olan seçeneği işaretleyiniz.

HMTÖ Maddeleri	Hiç katılmıyorum	Az katılıyorum	Orta derecede katılıyorum	Çok katılıyorum	Tamamen katılıyorum
<i>Hemşirelik Mesleğinin Özellikleri</i>					
1. Hemşirelik mesleği hata kabul etmez.					
2. Hemşirelik mesleği ancak çok sevilirse yapılabilir.					
3. İnsanlık var oldukça hemşirelik mesleği de var olacaktır.					
4. Hemşirelik sürekli okumayı, teknolojiyi takip etmeyi gerektiren bir meslektir.					
5. Hemşireliğin en sevdiğim yönü insanlara yardım etme olanağı sağlıyor olmasıdır.					
6. Hemşireliğin bilginin yanı sıra beceri gerektiren bir meslek olduğunu düşünüyorum.					
7. Hemşireliğin vicdani boyutu önemli olan mesleklerin başında geldiğini düşünüyorum.					
8. Hemşireliğin çok sabır isteyen bir meslek olduğunu düşünüyorum.					
9. Hemşireliğin manevi doyumunun maddi doyumundan daha önemli olduğunu düşünüyorum.					
10. Hemşirelik mesleğini tercih edenlerin merhametli olmaları gerektiğini düşünüyorum.					
11. Diğer mesleklere oranla daha çok empati yapmayı gerektirir.					
12. Hemşirelerin sağlık ekibinin vazgeçilmez üyesi olduklarını düşünüyorum.					
13. Hemşirelerin iyi insanlar olmaları gerektiğini düşünüyorum.					
14. Hemşirelikte iletişimin çok önemli olduğunu düşünüyorum.					
15. Hemşirelik doğrudan insana hizmet verdiği için ulvi/yüce bir meslektir.					
16. Hemşirelikte güler yüzlülük, anlayışlı olma, fedakarlık, yardımseverlik gibi kişisel özelliklerinin önemli olduğunu düşünüyorum.					
17. Hemşireliğin toplum için çok gerekli bir meslek olduğunu düşünüyorum.					
18. Hemşireliğin soğukkanlılık gerektirdiğini düşünüyorum.					
	H	A	O	Ç	T
	i	z	r	o	a

Ek 5. Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği (devamı)

Hemşirelik Mesleğini Tercih Etme Durumu					
19. Hangi koşullar altında olursa olsun hemşirelik yaparım.					
20. Her zaman hemşirelik mesleğine hayranlık duymuşumdur.					
21. Çocuklarımla hemşire olmalarını istemem.					
22. Hemşirelik mesleğini seviyorum.					
23. Ben asla hemşirelik yapamam.					
24. Hemşirelik onur verici bir meslektir.					
25. Bence hemşirelik keyifli bir meslek değildir.					
26. Hemşirelik genellikle zorunlu kalınmadıkça tercih edilmeyen bir meslektir.					
27. Hemşirelik idealimdeki mesleğe çok yakın bir meslektir.					
28. Bu meslekten nefret ediyorum.					
29. Hemşireliğin gelecek vaat eden bir meslek olduğunu düşünüyorum.					
30. Hemşirelik yapmaktansa işsiz kalmayı tercih ederim.					
31. Hemşireliğin benim için en uygun meslek olduğunu düşünüyorum.					
Hemşirelik Mesleğinin Genel Durumuna Yönelik Tutum					
32. Hemşireliğin fedakarlık isteyen bir meslek olduğunu düşünüyorum.					
33. Herkesin hemşirelik yapamayacağını düşünüyorum.					
34. Hemşirelik mesleğinin çok yorucu olduğunu düşünüyorum.					
35. Hemşireliğin büyük sorumluluk isteyen bir meslek olduğunu düşünüyorum.					
36. Hastalarla en çok iletişim kuran sağlık ekibi üyelerinin hemşireler olduğunu düşünüyorum.					
37. Hemşirelikte iş bulma imkanının fazla olduğunu düşünüyorum.					
38. Hemşirelerin çalışma koşullarının çok ağır olduğunu düşünüyorum.					
39. Hemşirelik mesleğinin hak ettiği yerde olmadığını düşünüyorum.					
40. Bence bir toplumun sağlığı hemşirelere bağlıdır.					

Ek 6. Hemşirelikte Uzmanlaşmaya Yönelik Tutum Ölçeği

Ölçek Maddeleri	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Hemşirelikte uzmanlaşma, hemşirelerin özgüvenini artırır.					
2. Hemşirelikte uzmanlaşma, hemşirelerin iletişim becerilerini geliştirir.					
3. Hemşirelikte uzmanlaşma, hemşirelerin zamandan tasarruf etmelerini sağlar.					
4. Hemşirelikte uzmanlaşma, hemşirelerin aldıkları eğitimi klinik/sahaya yansıtmalarına katkı sağlar.					
5. Hemşirelikte uzmanlaşma, hemşireler arasında olumlu rekabet ortamı oluşturur.					
6. Hemşirelikte uzmanlaşma, hemşirelik mesleğinin mevcut statüsünü yükseltir.					
7. Hemşirelikte uzmanlaşma, hemşirelik mesleğinin görünürlüğünü artırır.					
8. Hemşirelikte uzmanlaşma, hemşirelerin sorumluluğunu artırır.					
9. Hemşirelikte uzmanlaşma, hemşirelerin sorunlara çözüm bulma becerisini artırır.					
10. Hemşirelikte uzmanlaşma, hemşirelerin uzman oldukları klinik/sahaya uyumunu kolaylaştırır.					
11. Hemşirelikte uzmanlaşma, hemşirelerin kendi haklarını daha fazla savunmasını sağlar.					
12. Hemşirelikte uzmanlaşma, mesleki örgütlenmeyi destekler.					
13. Hemşirelikte uzmanlaşma, meslekte uygulama hatalarının azalmasını sağlar.					
14. Hemşirelikte uzmanlaşma, klinik/sahada bölümler arası yer değişikliğini azaltır.					
15. Hemşirelikte uzmanlaşma, mesleki doyumu artırır.					
16. Hemşirelikte uzmanlaşma, diğer sağlık çalışanlarının gözündeki hemşire algısını olumlu yönde değiştirir.					

17. Hemşirelikte uzmanlaşma, sağlık hizmetlerinin maliyetini azaltır.					
18. Hemşirelikte uzmanlaşma, hastaların hemşireye olan güvenini artırır.					